

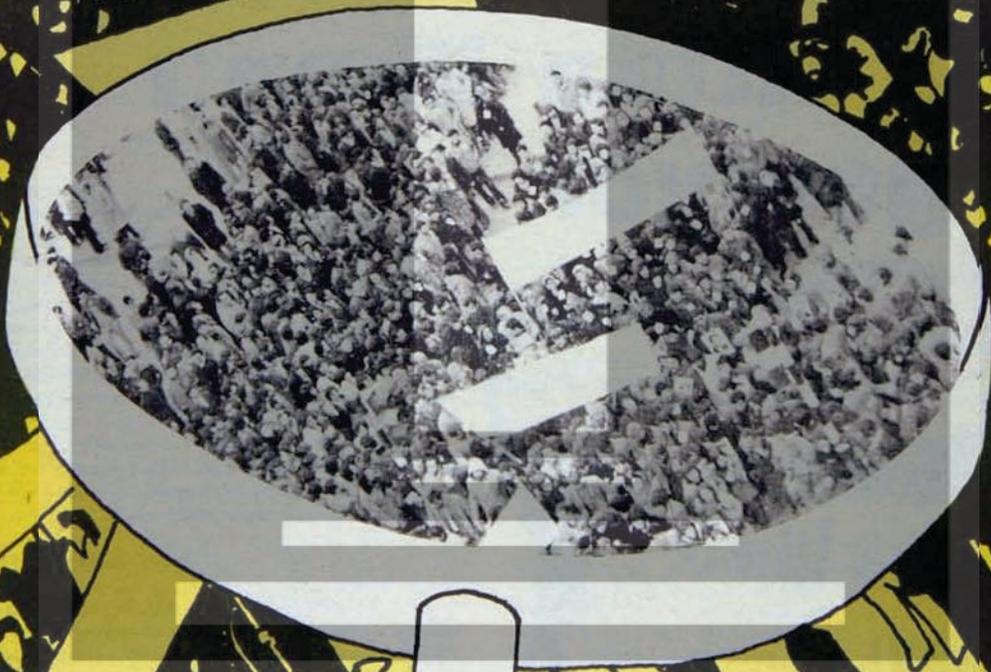
L. Yılmaz
tarafından
TÜSTAY'a
bağışlanmıştır

BAĞIMSIZLIK
DEMOKRASİ
SOSYALİZM
İÇİN

YÜRÜYÜŞ

HAFTALIK SİYASİ HABER VE YORUM DERGİSİ - SAYI : 30 4 KASIM 1975 5 TL.

sosyalist harekette öğrenciler



Ekim Devriminde
Tek Cephe

Bir kere daha CHP politikamız üzerine

Ahmet KACMAZ

Bize, Faik Türün karşısında, nasıl olur da Besim Üstünel desteklenmez, diye çatıyorlar. Böylece Türün, faşizmin, Üstünel ise demokrasinin sembolü haline getiriliyor ve demokrasiden yansıyan Üstünel'i (yani CHP'yi) desteklemen gerekir deniyor. Böylesi bir iddianın, bir ölçüde geçerli olabilmesi için bugün Türkiye'de gerçekten açık kapalı faşist bir dikta ihtimalinin eli kulağında olması gerekir. Oysa, dünya ve Türkiye'nin içinde bulunduğu objektif ve sübjektif şartların toplamı açısından böyle bir durum varıt değildir. Kaldı ki, CHP'nin kendi solundaki güçlerle birlikte çalışmaya hayır demesinin altında yatan gerçeklerden biri de, bu noktadadır. CHP gerçekten, bugün yarın faşist bir diktanın geleceğinden kuşkululu olsa, anti-faşist güçlerin birliği konusunda bu denli sekte davranamaz.

YÜRÜYÜŞÜN NOTU:

İki hatırlatma... "Faşist bir dikta ihtimalinin eli kulağında" olduğunu kimse iddia etmiyor. Ancak Kaçmaz'ın söyledikleri, dışa bağımlı egemen güçlerin faşizan baskı ve şiddet politikalarını artırarak sürdürmek isteyeceği gerçeğini ve faşizm özlemlerini tırmandıracaklarını gizleyemez.

İkincisi: Faşizm tehdidinin pusulası ve göstergesi ne CHP'dir ne de genel olarak sosyal demokrasidir. Bu konuda dünyadaki örneklerden ders çıkarılmalı, bazı koşullarda sosyal demokrasinin baskılar yoğunlaştıkça kaykaylaşabileceği öğrenilmelidir. Aksi tutumla işçi sınıfının bağımsız politikasını sürdürmek olanaksızlaşır.

TSİP

'den haberler

TSİP BURSA İL SEKRETERİ VE
BİR İL YÖNETİM KURULU ÜYESİ
GÖZALTINA ALINDI
BURJUVAZİNİN ARTAN BASKILARI DOĞRU
YOLDA OLDUĞUMUZU GÖSTERİYOR

BASKILAR YÜZÜNDEN
ERTELEMEN BURSA İL
KONGRESİ YAPILDI

tsip genel merkezi
parti üzerindeki
baskıları protesto etti

Tsip Turgutlu ilçesi arandı,
iki yöneticisi tutuklandı...

MİT Attila İlhan'ı beğeniyor

Haftanın 2 önemli yazısı

Attilâ İlhan
olayı

GAZETESİNİN KENDİSİNE açtığı, fakat dış
gök mektepli marksistlerin nefretle
marksizma

Bir şiirinde "İspanyol Cumhuriyetçileri ile birlikte Pireneli aşıp faşizmden kaçan" edebiyat çevrelerinin "kaptan"ı Attila İlhan, yıllar sonra kanyan İspanya'dan çok uzakta, bir gazete köşesinde faşistlere teslim bayrağı çekti. Ama Attila İlhan faşistlerin elinde tutsak değil; yazdığı yazılarla onların sütunlarında misafir. Niteliği ve yöneticileri cümlelerin malumu olan Orta Doğu gazetesi İlhan'ın yeni çizgisinden, çıkışlarından çok memnun. Memnuniyetini, onu "Gazetesinin tek okunan yazarı" olarak tanıtma gösteriyor. Üstelik İlhan'ın yazısını "işte görüyorsunuz" tavrı ile kendi okuyucularına olduğu gibi takdim ediyor. Orta Doğu'nun "sol'daki maden arayıcısına göre İlhan'ın meziyetleri arasında şunlar var:

"Attila İlhan, devamlı grev, kaba kuvvet gösterileri ve sinirlilik ve uğradıkları küçük haksızlıkları bilmedikleri halinde görünen ideolojik boyutlara götüren ODTÜ öğrencileri ile mütegalibe çocuklarının gittiği yabancı okulların komplekslerini ortaya koymaktadır."

Orta Doğu, 27 Ekim 1975

"Attila İlhan üniversite kantinlerinin bir numaralı yazarı olmuştur ve bugüne kadar süren alışkanlığının aksine bu gençlere adam gibi düşünüp okumak, ondan sonra cart curt etmek gerektiğini anlatmaya çalışmaktadır."

Orta Doğu, "Attila İlhan Olayı", 27 Ekim 1975

Örnekleri uzatmak anlamsız. Attila İlhan'a nihayet biri sahip çıktı. Hayırlı olsun...

YÜRÜYÜŞ HAFTALIK SİYASİ HABER VE YORUM DERGİSİ

SAHİBİ:

Nihat SARGIN

ADRES:

Konur Sokak 15/8

Kızılay - Ankara

Tel: 17 45 81

SORUMLU YÖNETMEN:

Taner TUNCEL

İSTANBUL:

Piyerloti Cad. 21/1

Çemberlitaş

TEKNİK SEKRETER:

Uğur OKMAN

KAPAK DÜZENİ:

İLAN KOŞULLARI

Arka Kapak Renkli :7.500 TL

Arka Kapak Siyah Beyaz :6.000

İç sayfalarda sütun santimi : 20 TL

İç sayfalardaki yayın ilanları

% 50 indirimlidir.

İstanbul Dağıtım : FUAT BÜTE

Ege Dağıtım : DATIÇ

Baskı: Daily News Web-Ofset Tesisleri

Kaynak gösterilmeden alıntı

yapılamaz.

Gönderilen yazı ve fotoğraflar iade

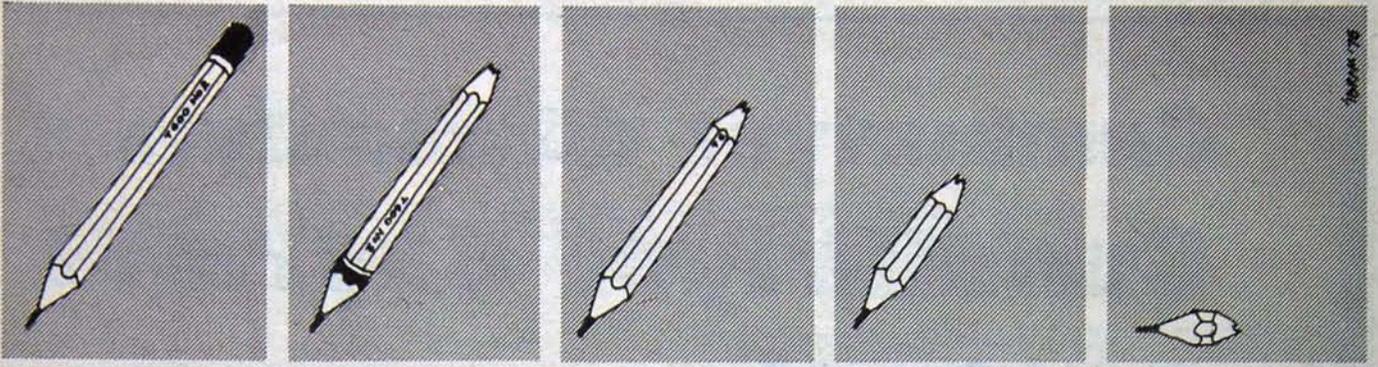
edilmez.

ABONE KOŞULLARI:

Yıllık: 200 TL

6 aylık: 100 TL

İbrahim NİYAZIOĞLU



SOSYALİST HAREKETTE ÖĞRENCİLER

YALÇIN KUÇUK

Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan, Hüseyin İnan. Arnavutköy'de katledilen Ulaş Bardakçı. Nurhak Dağlarında kurşunlanan Sinan Cemgil. Ve diğerleri. Bütün bunlar devrimci geçmişin unutulmamacak, unutulmaması gerekli isimleri. Bu yurtsever gençler ve arkadaşları hiç bir zaman ölümü hakketmediler. Ama inançları için öldürüldüler. Sosyalist geleceğin gerisinde kaldılar.

Sosyalist hareket, devrimci geçmişte, bu gençlerin eylemlerine karşı çıktı. Ancak 12 Mart'ın hemen sonrasında faşizmin kara bulutları toprağa inerken, liderliğini sayılan ve sayılmayan gençlerin yaptığı öğrenci eylemlerinin demokratik özüne yine ve sadece sosyalist hareket sahip çıktı. Bugün de durum aynı. Durumda ve değerlendirmede bir değişiklik yok. Öğrenci gençliğin demokratik özlemleri ve bu özlemleri gerçekleştirilmeye yönelik eylemler yine de demokrasi, bağımsızlık ve sosyalizm yolunda vazgeçilmeyecek unsurlar. Fakat 12 Mart öncesinde başvurulan yöntemler yine de sosyalist mücadeleyle tabanından ters gelen yöntemler. Geçmişin deneyimleri ve işçi sınıfı hareketinin kazandığı yeni boyutlar içinde, bunları, daha açık, daha kesin bir biçimde söylemek mümkün. Sosyalist mücadelenin yöntemi başka.

Öğrenci gençliği, sınıfsal niteliği itibarıyla, demokratik bir kütle oluşturuyor. Demokratik kütle, öz olarak, küçük burjuva kaynaklı. Küçük burjuvalar, genellikle, sadece aydın, maaşlı memur, teknokrattan ibaret sayılıyor. Aslında kentlerde esnaf ve küçük sanayicileri, kırdaki küçük toprak sahiplerini de içeriyor. Onyedinci yüzyılda İngiltere'de, ondokuzuncu yüzyılda Fransa'daki devrimlere burjuva niteliklerinin yanında demokratik özellik kazandıranlar da bunlar.

Her iki örnekte de ve özellikle Fransa'da 1848 ve 1871'deki devrimlerin daha ileriye gitmesini önleyenler arasında da tabandaki bu küçük burjuva kaynaklarının payı büyük. Tabii en büyük payın, üretici güçlerin gelişme düzeyine paralel olarak işçi sınıfının niceliksel ve niteliksel güç eksikliğinde olduğunu söylemek şartıyla.

Türkiye gibi ülkelerde öğrenci hareketlerinin temel niteliği, demokratik bir öz taşıması. Ancak bunun yanında Türkiye gibi ülkelerin başka bir sınıfsal-toplumsal özelliği var. Böyle ülkelerde demokratik yönde olumlu adımlar atılması, ancak bağımsızlık ve sosyalizm yolunda da olumlu adımlar atılmasına bağlı. Tarihin içinde yaşanan keşifinde açık bir kilitlenme var. Egemen yapı, kilitlenmiş; başka bir deyişle, aşırı ölçüde kararlılık kazanmış durumda. Egemen sistem, hiç bir esneklik tanımıyor. Bu yüzden, toplumsal yapının her kesitinde demokratikleşme yönünde atılacak adımlar, bağımsızlık ve sosyalizm yolunda kazanılacak başarılarla bağlı kalıyor.

Türkiye'nin temel özelliği burada. Bu özellik bir çok soruna gebe. Sorunların bir bölümü de öğrenci gençlik için. Öğrenci gençlik bu kilitlenmeyi seziyor. Sınıfsal yapısı, bu sezkiye çok elverişli. Bunu sezdiği için de, öğrenci gençlik içinde sosyalizm tutkusu ön plana çıkıyor. Hatta bir tutku olarak, demokratik özelemler ve nitelikleri gölgeleyecek kadar ön plana çıkabiliyor.

Buraya kadarki gelişmeler, normal. Zorunluluk anlamında normal. Öğrenci gençlikte sosyalizm tutkusunun çabuk ve yaygın bir iz bırakması, "beynelmilel komplolar" sonucu değil. Eskilerin deyimi ile eşyanın tabiatından gelen bir zorunluluk. Bu zorunluluğun kökenleri Türkiye'de. Türkiye'nin sınıfsal ve toplumsal yapısında. Eğer, sınıfsal yapısı gereği, demokratik olan güçler, demokratikleşmenin ancak sosyalizmden geçeceğini sezebiliyorlarsa, sosyalizm tutkusu geniş bir yansıma bulur.

Yalnız öğrenci gençliğin sınıfsal yapısı, bir kütle olarak öğrenci gençliğin, bir sosyalist güç olmasına imkân vermiyor. Çok basit ve herkesin görebileceği nedenlerle. Bunlardan birisi şu: Dokuz bin öğrenci boykot yaptığı zaman bu boykot kapitalist üretimin işleyişini hiç de etkilemiyor. Buna karşılık Türkiye'de sanayi bugünkü gelişme düzeyinde, kapitalist ekonomide işletmeler arasındaki organik bağların oluşması anlamında, sosyalizasyonun bugünkü geri düzeyinde bile dokuz bin işçinin grev yapması üretimi büyük ölçüde aksatabiliyor. Bu yüzden öğrencilerin içinden baktıkları zaman çok büyüttükleri eylemler, sosyalist merceklerle bakıldığında hiç de o kadar büyük görünmüyor.

Ancak böyle olması, bu eylemleri, öğrencilerin gördükleri kadar önemli yapmamakla birlikte, bunların küçümsenmesi sonucunu doğurmamalı. Sınırları, kapsamı ve son durağı iyice belirlendikten sonra öğrenci eylemlerine karşı olmak diye bir şey söz konusu olamaz. Fakat sınır, kapsam ve durak sorununu iyice belirlemek de söylediği kadar kolay bir sorun değil. Bu da öğrenci gençliğinin sınıfsal niteliğinden ileri geliyor. İkinci nedenburada. İkinci neden, öğrenci gençliğin, sınıfsal yapısı gereği sınıflara çok elverişli olması.

Türkiye'nin sınıfsal - toplumsal konumu, demokratik özlemlerin sosyalist tutku ile karıştırılması, öğrenci gençliğin sınıfsal yapısı, öğrenci sorununu Türkiye sosyalist hareketinin sorunlarından birisi haline getiriyor. Bütün demokratik birikimin gerçek mirasçısı olarak sosyalist hareket, bundan sonra da demokratik eylemlerin gerçek savunucusu durumunda. Aynı zamanda sosyalizm adına, işçi sınıfı hareketinden kopuk, sosyalizme taban tabana ters eylemlerin karşısında. Sorun, burada. Sorunun çözümü ise, kuramsal, ideolojik ve eylemsel platformda. Sadece kuramsal ve ideolojik yaklaşımların yetmediğini geçmiş deneyimler gösterdi. Öğrenci eylemleri, sosyalist hareket üzerine, polis baskısını aratmayacak bir şiddetle yönetilebildi.

Sorunun çözümü, işçi sınıfı siyasal hareketinin etkinliğinin artmasıyla ilgili. Başka hiç bir çözüm yok. Başka ülkelerdeki geçmiş deneyimler de başka yol olmadığını gösteriyor. Çarlık Rusyası'ndaki narodnikler en çok bilinen örnekler. Ekim'e kadar ve kısa bir süre de Ekim'den sonra da etkinlikleri var. Ama hızla azalarak devam ediyor. İşçi sınıfı partisinin siyasal etkinliği arttıkça narodnik hareketi kısırlaşıyor. Narodnik hareketin kısırlaşmasıyla birlikte öğrencilerin bir kesimi işçi sınıfı hareketi içinde yerlerini alıyor.

Cumhuriyet düşmanı Cumhuriyet Bayramı kutlandı . . .

TÜRKİYE İLE İRAN ARASINDA
UMULAN DÜZEYDE EKONOMİK
İŞBİRLİĞİ KURULAMADI
AMA SAVAK - MİT
İŞBİRLİĞİNDE ADIMLAR ATILDI.

Geçtiğimiz haftanın Salı günü Esenboğa havaalanının halini anlatan bir gazete haberinin satırlarında şunlar okunuyordu:

"İran Devlet Başkanının gelişi münasebetiyle Cumhuriyet tarihinde görülmemiş derecede sıkı güvenlik tedbirleri alınmıştır..."

Cumhuriyet tarihi sayfalarına geçecek önemdeki karşılama törenine ilişkin gözlemler şöyle devam ediyordu:

"Esenboğa havaalanında Emel Korumutürk'ün zarif açık kahverengi bir tayyör ve ona uygun bir turban, Nazmiye Demirel'in siyah kadife bir manto ve üç renkli yüksek bir şapka giydiği görülmüştür. Alanda Rahşan Ecevit'den başka bütün karşılayıcı bayanlar şapka giymek zorunluluğuna uymuşlardır. Zira Şahbanu kendisinin bulunduğu tüm törenlerde şapka giyilmesini istemektedir..."

Ülkesinin yurtseverlerini SAVAK zindanlarında ızgara yöntemiyle öldürten, emperyalizmin Orta Doğu'da vardığı bir hükümdarın Şahbanusuna karşı ana muhalefet liderinin eşi tarafından işlenen kusur, daha sonraki gün, Ecevit tarafından şu sözlerle telafi edildi:

"Dost İran'ın değerli hükümdarının dünya sorunları ve bölge sorunları üzerinde, Türk - İran işbirliği olanakları hakkında görüşlerini öğrenmem benim için çok değerli olmuştur..."

"Değerli" hükümdardan, "değerli" fikirler öğrenen ana muhalefet lideri Ecevit, Şah'la yaptığı görüşmeden çıkarken, "Türk - İran ilişkilerinin daha da yakınlaşması ve her alanda işbirliği yolunda atılacak bütün adımları desteklemeye hazır" olduklarını açıklıyordu...

ŞEHİNŞAH'LI CUMHURİYET BAYRAMI

Aynı anlarda, Türkiye'deki güvenlik görevlileri "işbirliği" yolunda hayli adımlar almışlardı. Ankara ve İstanbul'daki İranlı öğrenciler polis tarafından toplanmış, kaldıkları yurtlar kuşatılmıştı...

Cumhuriyet Bayramını, azılı bir Cumhuriyet düşmanı "Görülmemiş derecede sıkı güvenlik tedbirleri altında" kutlama başarısı gösteren Türkiye Cumhuriyeti yönetiminin, Cumhuriyet tarihi sayfalarına neler ilave ettikleri doğrusu apaçık ortadaydı!...



"MEMNUN OLDUM !..."

Bu tablo "Tarafsız" basın tarafından şu satırlarla sergileniyordu:

"Şehirdeki üç bin polis ile binlerce askeri inzibat tüm yolları sabahın erken saatlerinden itibaren kontrole almış, Çankaya'dan Esenboğa'ya kadar Şah'ın geçeceği yollara kısa aralıklarla dikilen eli otomatik silahlı ve parmağı tetikte inzibat erleri, sırtları yola, yüzleri evlere ve halka dönük şekilde nöbet tutmuşlardır..."

Yıllardır, Şah'ın zürriyeti hikâyesiyle, İran'daki cinayetleri örtebilme başarısı gösteren basın, halkın gözleri önünde cereyan eden karşılama bütününe daha başka bir biçimde veremiyordu...

BORAN'IN DEMECİ

Ne oluyordu? Her biri bir "Cumhuriyet Çocuğu" olan hükümet yetkililerini ve de ana muhalefet liderini heyecana boğan olay neydi?...

Yıllardır, uyduluğu ve teslimiyeti resmi politika diye halka yutturan geri Türkiye kapitalizmi, şimdi de işi, jandarma eline bakar, dilencilik politikasına dökmüştü...

Dört başı bayındır kepazeliğe karşı TIP Genel Başkanı Behice Boran şu açıklamayı yapıyordu:

"Devletlerarası ilişkilerde-içişlerine karışmama" diye bir ilke vardır ve doğrudur. Ama iç işlerine karışmama, ilişki kurulan devletlerin iç rejimini dikkate almama anlamına gelmez. Hele ilişki kurulan ve geliştirilen devlet, halkına baskı yapan bir diktatörlük ise bu durum özellikle dikkate alınır..."

Boran, Franco İspanyasının Avrupa topluluğuna alınmamasını, yine bu topluluğun, cunta süresince Yunanistan ile ilişkileri dondurmasını ve Şili askeri dik-

tatörlüğüne karşı oluşan uluslararası tepkileri örnek göstererek şöyle devam etti:

"Hürriyetçi demokrasi deyimini dillerinden düşürmeyen bizim iktidarlar ise, oldu olası dış politikalarında gerici, tutucu ve baskıcı rejimlere sahip ülkelerle ilişkileri pekiştirmeyi yeğ tutmuşlardır."

Şimdi de, dünyada sayıları çok azalmış monarşilerden belki de en baskıcı ve gerici olanın Şahını Cumhuriyetimizin 52. davet etmişler, karşılama törenleri düzenleyip tanzanahı ağırhlama hazırlıkları yapmışlardır..."

TIP Genel Başkanı, bu davet ve kabul edişin en azından Atatürk'e, Cumhuriyete, demokrasiye saygısızlık olduğunu belirterek, "İran halkının demokratik özgürlüklerini diktatörcü bastırarak saltanat süren ve bölge ülkelerindeki ilericu ulusal kurtuluş hareketlerine karşı gizli polis örgütü SAVAK'ı işe koşup, askeri birlikler gönderen Şah Türkiye'nin dostu, Cumhuriyetimizin 52. yıldönümü kutlamalarında misafir olamaz" dedi...

MADALYONUN İKİ YÜZÜ...

Aynı anlarda, Türkiye Cumhuriyeti'nin başkenti Ankara'da görkemli törenler düzenleniyor, şatafatlı masalarda "İşbirliği" üzerine kadehler kaldırılıyordu...

Bu arada, henüz cennet yaşamında İran Şahi ve Şahbanusu kadar ileri gide-meyen yetkililer yeni yeni şeyler görmek, duymak bahtıyarlığına da erişiyorlardı...

İran Şehinşahi ve Şahbanusu için İngiltere'den özel damacaneler içinde su getirilmişti. Su içmek istedikleri takdirde özel su'lar getirtiliyordu...

Gerçi suyun damacanası 300 TL. malolmuştu ama protokol yetkilileri bu güç işi başarmışlardı!...

Böylesine olaylar cereyan ederken, Ankara'da ve İstanbul'da da "Değerli hükümdarın" Türkiye'de tahsillerini yapan vatandaşları polis tarafından gözaltına alınıyor, "Tehlikesiz" görülenleri için de, uzaktan sivil görevli kuşatması uygulanıyordu...

Tabii bunlar, yukardaki olayların cümbüşü yanında basına yansımıyordu.

CUMHURBAŞKANININ MESAJ I

Cumhuriyetin 52.

ile birlikte kutlama sevincini Cumhurbaşkanı Korumutürk, Türkiye Radyo ve Televizyonlarından dinleyici ve seyircilere de duyuruyordu.

"Ülkemizi şerefliendiren, aziz kardeşimiz, müttfikimiz İran Devlet Başkanı Muhammed Rıza Pehlevi Şehinşah Ar-yamehr'in ve İran Şahbanusu Farah Pehlevi'nin Türk ulusuna bu suretle göstermiş oldukları bu nazik dikkat ve alaka dolayısıyla şükranlarını" ifade ediyordu...

Cumhurbaşkanının mesajında "İçteki ve dıştaki bölücülerden" de söz ediliyordu. Doğrusu Cumhurbaşkanının her demecinde "Bölücülük" satırbaşı okumaya ve duymaya alışmış olanlar, Başbakan ve AP Genel Başkanı Süleyman Demirel'in geçenlerde partisinin Temsilciler Meclisinde yaptığı konuşmayı hatırlamadan edemiyorlardı. Demirel, sözü edilen toplantıda "Türkiye'nin saf-lara ayrıldığını" ifade ediyor, kendi terminolojisi içinde sınıfların varlığını ve sınıfsal çelişkilerin kristalize olduğunu anlatmağa çalışıyordu.

Toplumsal sınıfların varlığını kabul etmek halinde "Bölücülükten" başka bir şeydi ve Başbakan da bunu itiraf ediyordu...

BİR 12 MART OLAYI..

O zaman neydi "Bölücülük"?

40 milyona ulaşan Türkiye nüfusunun üç milyonu işsiz ayırmak, tüm işçi ücretlerinin dondurulmasını istemek, binlerce öğretmeni sürgüne göndermek, yüzbinlerin eğitim ve öğretim olanaklarını sağlayamamak, ücret ve gelirleri artan hayat pahalılığına göre ayarlayamamak bölücülük değilse neydi?..

Bu soruların cevabı verilmeden doğrusu bölücülüğü, sıkıyönetim mahkemesi önüne çıkartılan doğulu yurttaş anlamında kavramamaya olanak yoktu.

Diyarbakır sıkıyönetim mahkemesinde "Bölücülük" yaptığı iddiasıyla yargılanan yurttaş Yargıç sormuştu:

"Niçin bölücülük yaptın?.."

Yurttaş hiçbir şey anlamamıştı.

"- Ne bölücülüğü hakim Bey?.."

"- Yani memleketi bölmek..."

Yurttaş şaşırılmıştı.

"- Ne diyorsun sen hakim bey? Memleket hiyardır; ikiye bölmüşem?.."

Mahkeme heyeti de gülmüştü bu işe. Ama gülünecek olan cevap değil, bizzat kendi sorularıyla. Bu olay, 12 Mart'ın Türkiye'ye armağanıydı!..

İKİLİ GÖRÜŞMELER YENİDEN BAŞLADI:

MC hükümeti ile ABD arasındaki, Türkiye'deki Amerikan üslerinin statüsü ile ilgili ikili görüşmeler geçen hafta Salı günü Dışişleri Genel Sekreteri Şükrü Elekdağ ve ABD Büyükelçisi William

tutulacaktır." Bu formül, basında "kira" formülü olarak da nitelendirilmektedir.

"Ortak" savunma tesisleri yani üsler, bugün üzerinde sadece Türk bayrağı ile ambargo öncesindeki gibi çalışmaktadır. Eski işlevlerini sürdürdüklerine göre, önemli olan üslerin hangi amaçla çalıştığıdır. Türkiye'deki Amerikan üslerinin Sovyetler Birliği'ne ve Orta Doğu ülkelerine karşı casusluk görevini yürüttüğü bilinmektedir. Üsler faaliyetlerine devam ettiği sürece, bunların sadece Türk savunması için kullanılacağını ileri sürmek göz boyamadan ibarettir.

Kaldı ki, üsler için ABD belli bir kira ödeyeceğine göre, yahut da MC'nin ifadesiyle "risklerle orantılı mali destek sağlayacağına göre" riske girenin yine Türkiye olduğu kabul edilmektedir. Bu durumda, adına riske girilen devletin, mali katkıyı sağlayan devletten başkası olması düşünülemez.

Bu durumda üslerin ortak veya tek başına çalıştırılması değil, çalıştırılıyor olması önemlidir.

Yeni ikili görüşmeler bu nedenle duruma bir yenilik getirmemektedir. Önemli olan Amerikan çıkarları için Türkiye toprakları üzerinden taviz verip vermediğidir. Ve MC iktidarının bu tavizden vazgeçtiğini gösterir bir belirti yoktur. Bu durumda Amerikan ambargosunun kalkıp kalkmaması önemli değildir. Üsler sorununun ABD'nin istediği gibi çözülmesi ise MC ideolojisine tamamen uygundur. Gerçekte ABD'ye verilecek tavizlerin kaynağı MC değil, onun sınıf tabanı Türkiye burjuvazisidir. Solun, demokratik güçlerin gelişmesi karşısında burjuvazi Amerika'yla her türlü konuda uzlaşmaya hazırdır. Ancak, hükümet, birşeyler yapar gibi gözükme zorundadır.

MC içindeki MSP engelini de abartmamak gerekir. MSP bugünkü koşullarda hükümeti kendisinin bozar durumda düşme riskine giremeyecektir. Kaldı ki, üsler gibi konularda küçük bir koalisyon ortağının uygulamanın önüne büyük

MC İKTİDARDAN DÜŞÜRÜLMELİDİR

"Türkiye yeniden bir hükümet buhranıya karşı karşıya bulunuyor. Belki daha doğrusu, hükümet buhranının yeniden alevlenmesi olasılığıyla karşı karşıyadır. MC hükümeti oturmuş, süreklilik güveni veren bir hükümet olmadıktan, onun kurulması ile hükümet buhranı küllenmiş, ama yok olmamıştı. Şimdi yeniden tam boy ortaya çıkacak görünüyor. Demirel, hükümetin devam edeceğini durmadan tekrarlamasına rağmen, onun bu sözleri koalisyonu bozanın kendisi, veya partisi olmayacağı anlamına geliyor, koalisyonun bozulması sorumluluğunu - bozulacaksa eğer - MSP'ye yüklemek istiyor. MSP, kendisini koalisyon içinde erimekten kurtarmak için ortaya bir takım şartlar atıyor ve Kıbrıs konusunda eski görüşünde ısrar eden tavizsiz bir tutum takmıyor. MSP'nin

hareket eder görünümündedir. Erbakan, Amerika ile müzakerelere başlama konusunun bakanlar kurulunda görüşülüp karara bağlanması hususunda açık ve kesin konuştuğu halde ABD ile müzakerelerin bir hafta içinde başlayacağı yetkililerce ifade olunuyor ve bu ifadeler tekrarlanıyor. Demirel'in MSP'nin talepleri karşısında tutumunun ne olacağı, aslında, MSP, DP ve bağımsızlar üzerine yaptığı ve yapacağı hesapları bağlıdır. MSP koalisyonundan çekilmeye kadar gitmeyebilir, gidemeyebilir. MSP'li milletvekillerinin hiç değilse bir kısmının batmakta olan gemiyi terk edip AP gemisinin bordasına atılma hesapları içinde olmaları olasıdır. Parçalanma tehlikesi karşısında MSP liderliği her şeye rağmen koalisyonda kalmayı seçer o zaman; veya AP onu parçalanmaya zorlar ve MSP ile bağımsızlardan gelenlerin katılımı ile hükümetini yeniden düzenlemeye girer. Ne var ki, MSP'nin parçalanıp - veya parçalanmadan - koalisyondan çekilmesiyle MC hükümeti düşerse, yeni hükümeti kurmak görevinin yine Demirel'e verilip verilmeyeceği sorunu ortaya çıkar. Demirel iktidardan gitme ihtimalini gözününe alır mı, almaz mı? Bizce iç ve dış politikaya ilişkin sorunlar ne denli büyük ve zor sorunlar olsa da Demirel başbakanlığı bırakmaya yönelmeyecektir. Onu destekleyen iç ve dış güçler de istemezler. Demirel'in görevi, iç ve dış politika sorunlarına ABD'ni, Batı Avrupa'nın ve içteki büyük tekeli sermaye çevrelerinin istedikleri çözümleri getirmektir. Demirel bunun için iş başına getirilmiş, desteklenmiş ve desteklenmektedir. Sübjektif açıdan bu zor durumda sınırlamak istese, muhalefette olmayı partisinin seçim şansı için daha elverişli bulsa bile iktidardan çekilmeye kalkışamaz. Kendisinden beklenen, yukarıda açıkladığımız görevi yerine getiremediği, geri bıraktığı zaman Demirel biter.

Bu nedenlerle, Demirel MSP ile aralarındaki anlaşmazlığı koalisyonu bozma noktasına kadar getirmek istemeyecektir; MSP'nin getireceği de şüphelidir. Bizce kuvvetli olan ihtimal, MC'nin iktidardan kalacağıdır; bazı iç değişikliklere uğrasa da.

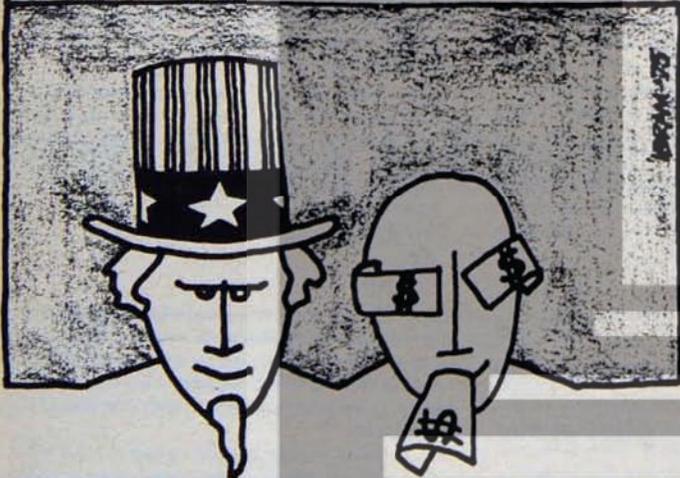
Demirel hükümeti kalacak, ABD ile ilişkiler, yardımın ileride bir daha kesilmesini önleyecek bir takım şartlara bağlanarak yeniden pekiştirilmeye istenecek ve böyle veya böyle pekiştirilecektir. "Ecevit planı" olarak basında sözü edilen anlaşma çerçevesinde Kıbrıs Türk federe devletin % 28-33 toprak genişliğine sahip olması öngörüldüğü söylendiğine göre, Yunanlıların ve Makarios hükümetinin de % 25 civarında bir toprak genişliğine razı olabilecekleri haberleri çıktığına göre, hükümetin Kıbrıs sorununu bir çözüme vardırması zor olmayacaktır. Önce merkezi devletin ve federe devletlerin yetkilerinin tesbiti, sonra toprak sorununun ele alınması görüşü, esastan ziyade usule ilişkin olduğundan aşılabilir engel çıkarmayacaktır. Adanın, yabancı üslerden, silah ve askerden arınması, Kıbrıs devletin kendisinin silahsızlandırılması ve askersizleştirilmesi söz konusu bile edilmeyecektir. Federe devletlerin ve toplumların iç yapılarının demokratikleştirilmesi, halktan yana, halkın gerçek denetiminde rejimlerin oluşturulması akla bile gelmeyecektir.

Kısacası, Türkiye ve Kıbrıs, ABD'nin, emperyalizmin yörüngesinde tutulmaya devam olunacaktır.

İç sorunlarda da Demirel hükümeti büyük burjuvazinin kendisinden istediklerini gerçekleştirmeye çalışacaktır. Zamlar birbiri ardına gerçekleşecek, işçi ücret ve taleplerinin dondurulması ve durdurulması çareleri aranacak, sanayileşme ve finansman sorunları iç ve dış iş çevrelerinin, tekellerin istekleri doğrultusunda düzenlenecektir. Bütün bu nedenlerle de işçi sınıfı ve anti-emperyalist, demokratik güçler üzerinde baskılar arttırılacak, demokratik özgürlükler alabildiğine kısıtlanmaya çalışılacaktır. Verili şartlar altında Demirel hükümeti, faşizan tırmanmayı sürdürmeden iktidarını yürütemeyecektir.

Bu nedenle, MC'nin veya değişikliğe uğramış bir Demirel hükümetinin, kaldığı sürece yıpranacağı, AP'nin tabanından kayıplara uğrayacağı gerekçeyle olumlu karşılanması, demokratik, ilerici, sol güç ve çevrelerin benimseyeceği bir tutum değildir. Seçim öncesinde, MC geriletilmeli, onu iktidardan düşürecek şartlar oluşturulmalıdır, demişti. Bu hedef, seçim sonrasında da geçerliliğini korumaktadır. Demirel'in başında bulunduğu bir hükümet iktidarda bulunduğu sürece faşizan rejim günden güne pekişecek, kemikleşmeye doğru gidecektir. Bunu önlemeye çalışmak tüm demokratik, ilerici, sol güçlerin güncel ivedi görevidir. Bunun için de hedef, erken genel seçimdir."

TİP Genel Başkanı BEHİCE BORAN'ın, TİP Beykoz İlçesinde 25.10.1975 günü yaptığı konuşmadan alınmıştır.



Macomber arasında yeniden başladı. Basında "üs pazarlığı" olarak nitelenen görüşme bir saat kadar sürdü ve 6 Kasım'a ertelendi. Yine geçen cuma günü ABD Kongresinden gelen bir haber, Başkan Ford'un tüm Orta Doğu ülkelerine mali yardım yapılması için bir öneride bulunduğunu bildiriyordu. Türkiye'yi de içine alan önerinin kapsamında Yunanistan da vardı. Başkan Ford, önerisinin, "Orta Doğu'da istikrarın sağlanması" amacını güttüğünü iddia ediyordu.

Basında çıkan haberlere göre MC hükümetinin üslerle ilgili önerisi şöyledir: Üsler yeniden faaliyete başlayacak, fakat isimlerindeki "ortak" sıfatı kaldırılarak üsler sadece Türkiye'nin savunması amacıyla çalışacaktır. Üslerdeki Amerikan Komutanlığı yerine Türk Komutanlığı geçirilecektir. Öte yandan üslerin çalışmasına ABD "mali katkıda" bulunacaktır ve "bu mali katkının portesinin hesaplanmasında üslerin önemiyle orantılı olarak alınan riskler de göz önünde

engeller çıkarması beklenemez. Nitekim AP yetkilileri, bu konudaki hazırlıkların Milli Güvenlik Kurulu'nda yapıldığını ve MSP'nin de bu toplantılara katıldığını belirtmektedirler.

Ambargo vb. gibi uygulamaları da duygusal bir açıdan ele almak gerekir. Ambargo, haşhaş gibi sorunlar Türkiye üzerinde uygulanmak istenen genel bir baskı politikasının sonuçlarıdır. ABD Türkiye halkındaki bilinçlenmeden ve demokratikleşme yolundaki gelişmelerden endişeye düşerek Türkiye üzerinde politik baskı yöntemlerine kalkışmıştır. Baskıların, Kıbrıs'ta da doğrudan doğruya bir bağlantısı yoktur. Şimdi de, kendi çıkarlarından ayrılmayacağını bildiği MC'nin iktidarda kalmasını istemekte ve onu desteklemektedir. Son seçim sonuçları yalnız MC'nin değil, MC'yi açıkça destekleyen ABD'nin de bir yenilgisi olmuştur. ABD seçimlerden sonra MC iktidarını destekleyerek onu güçlendirmeye çalışmaktadır.



AVLARI : KAZANMIYOR ?

Sınavı kazananlara gelince; A sınavına giren 195 bin 123 öğrenciden 37.271'i sınavı kazanabilmişler. Bu durumda, ilk ağızda sınavı kazanma oranının % 19 olduğu söylenebilir. Bir başka deyişle, 1974 yılında A tipi ÜGS'na katılan öğrencilerin % 81'i Üniversite'ye girememektedir.

Sınavı kazanan 37.271 öğrenciden 23.086'sı kendilerine verilen anketi doldurmuştur. Dolayısıyla eldeki veriler, sınavı kazanan öğrencilerin % 62'sini kapsamaktadır.

BÖLGELERE GÖRE SINAVA KATILMA VE KAZANMA ORANLARI

Bölgesel dengesizliklerden ilki, sınavı katılanların bölgeler arasındaki dağılımı konusunda görülmüştür. Bir takım mahzurlarla birlikte, sınavı katılma oranının her bölge için o bölgenin Türkiye nüfusuna oranı civarında olması gerekirken, gördüğümüz tablo şu:

BÖLGELER	Bölge Nüfusunun	
	Türkiye nüfusuna oranı %	Sınavı katılanların toplama oranı %
I. BÖLGE	8.4	11.7
II. BÖLGE	36.5	34.6
III. BÖLGE	20.2	17.1
IV. BÖLGE	12.8	13.6
V. BÖLGE	22.1	22.0

Tablo'ya bakıldığında, yalnızca sınavı katılanların bölgeler arasındaki dağılımı açısından ele alındığında bile Doğu ve Güneydoğu Anadolu illerinden oluşan III. bölge aleyhine bir durum görülmektedir.

Sınavı kazananların bölgeler arasındaki dağılımı ise daha ilginç sonuçlar vermektedir:

BÖLGELER	SINAVI KAZANANLARIN TOPLAM KAZANANLARA ORANI %
I. BÖLGE	8.4
II. BÖLGE	47.5
III. BÖLGE	9.5
IV. BÖLGE	9.7
V. BÖLGE	24.0

Herşey açıkça görülüyor, sınavı katılanların yüzde 56.6'sını oluşturan II. ve V. bölgeler sınavı kazananlar arasında toplam olarak % 72'lik bir yere sahip. Buna karşılık sınavı katılanların % 17.1'ini oluşturan III. bölgede sınavı kazananların toplama oranı yalnızca 9.5.

Bu, bizi sınavı katılma aşamasındaki adaletsizliğin sınav sürecinde de devam ettiği sonucuna götürüyor. Bunu daha yakından görmek için bölgeler itibarıyla sınavı katılma - kazanma oranlarına bakmak gerekiyor.

BAŞARI ORANI

Sınavı katılanlar arasında başarı oranının en yüksek olduğu bölge % 19 ile II. bölge. Bu bölgedeki illerin Türkiye'nin en gelişmiş illeri olduğu biliniyor.

BÖLGELER	Sınavı kazananlar/katılanlar
I. BÖLGE	10
II. BÖLGE	19
III. BÖLGE	7.7
IV. BÖLGE	9.9
V. BÖLGE	15.2

Bu oranın en düşük olduğu bölge ise Doğu ve Güneydoğu Anadolu illerinin oluşturduğu III. bölge. Oran 7.7.

III. Bölgenin yukarıda özetlemeye çalıştığımız durumunun bir diğer göstergesi de sınavı birden fazla kere katılma oranı. Örneğin söz konusu bölgeden sınavı katılanların % 28.5'i daha önce bir kez sınavı girmiş durumda. Aynı bölgeden sınavı katılanların % 14.1'i ise daha önce 2 kez sınavı girmiş. Bu oranlar, diğer bölgeler için çok daha düşük.

BABA MESLEĞİNE GÖRE SINAVA KATILANLAR, KAZANANLAR

Biraz önce bölgeler arasında gördüğümüz dengesizliğin bir benzerini de sınavı katılanların baba meslekleri açısından görmek mümkün. Önce sınavı katılanların baba mesleklerine göre dağılımına bakalım:

Baba Mesleği	Sınavı katılanlar arasındaki payı %
Sanayici/tüccar	8.3
Memur/Serbest meslek sahibi	25.5
Esnaf ve zanaatkar	10.3
İşçi ve Köylü	35.4
Diğer	8.1
Bilinmeyen	12.4

Görüldüğü gibi Üniversite seçme sınavına katılanların üçte birinden büyük bir bölümünü işçi ve köylü çocukları oluşturmaktadır. Ancak sınavı kazananlar arasındaki dağılıma baktığımızda farklı bir duruma karşılaşıyoruz.

Sınavı kazananlar ve baba meslekleri

Sınavı kazananların toplam kazananlara oranı	Sınavı kazananların toplam kazananlara oranı
Sanayici / Tüccar	10.4
Memur/Serbest meslek sahibi	37.5
Esnaf ve Zanaatkar	9.9
İşçi ve Köylü	23.6
Diğer	9.4
Bilinmeyen	9.2

İlk iki grubun sınavı katılanlar arasındaki oranı toplam 33.8 iken, kazananlar arasındaki oranı toplam 47.9'a yükseliyor. İşçi ve köylü çocuklarından oluşan IV. grup ise sınavı katılanlar arasında 35.4'lük bir paya sahipken, kazananlar arasında, bu oran 23.6'ya düşüyor.

Bunun nedeni, daha önce bölgeler arası dengesizlikte olduğu gibi, sınavlardaki başarı oranının belirli nedenler sonucunda belirli kesimler için düşük oluştu.

Baba Meslekleri

Baba Meslekleri	Kazanma oranı
Sanayici / Tüccar	19
Memur / Serbest Meslek Sahibi	20
Esnaf ve Zan.	13.5
İşçi ve Köylü	9.6

Sonuçlara ilişkin bir çok çözümlene yapılabilmektedir. Örneğin varlıklı ailelerin çocuklarını daha iyi eğitim veren pahalı okullara gönderebilmeleri, ders çalışma koşullarının farklılığı vb. gibi.

"1974 Üniversitelerarası Seçme Sınavı Anket Sonuçları"ndan ilk elde çıkan sonuçlar bunlar. Ayrıntılı bir inceleme ile başka birçok bulgu elde etmek mümkün. Ancak, Üniversitede okuyabilme olanağının Türkiye'deki bölgesel ve sınıfsal dengesizlikler sonucunda toplumun belirli kesimleri için kısıtlandığı açıkça görünen bir gerçek.

Üniversite'ye giriş sınavları ve sonuçları üzerinde bugüne dek çok şey yazılıp söylendi. Bütün bunlardan çok açık bir sonuç çıkıyordu: Yurdumuzda her yıl yüzbinlerce lise mezunu Üniversite kapılarında geri dönmektedir. Üniversite giriş sınavlarındaki başarı oranları, bozuk eğitim düzenini, bölgeler arası dengesizlikleri, eğitimde fırsat eşitliğinin söz konusu olmayışının kanıtları olarak gösteriliyordu.

Bugün, bütün bunları resmi verilerle sergilemek de mümkün. Devlet İstatistik Enstitüsü'nün ilk olarak yayınladığı "1974 Üniversitelerarası Seçme Sınavı Anket Sonuçları..." öteden beri duyulan eksikliğe bir ölçüde cevap veriyor. Bir ölçüde diyoruz; çünkü eldeki verilerden illere göre sonuçlar çıkarmak bazı konularda mümkün olmayıyor. Bunun nedeni, illerin belirli gruplar içerisinde ele alınması. Araştırmalarda çoğunlukla bu gruplaşmadan hareket etme zorunluluğu var.

BÖLGELER

Yayında iller 8 bölgeye ayrılmış. Bu bölgelerin bazılarının önemli ortak özellikler göstermeleri ve karşılaştırmalarda kolaylık sağlayacağı düşüncesiyle bu iller arasında yeni bir gruplamaya gittik. Yeni bölge şöyle:

- I. Bölge: Antalya, Burdur, Isparta, Adana, Hatay, İçel
- II. Bölge: Aydın, Denizli, İzmir, Manisa, Muğla, Uşak, Bilecik, Bursa, İstanbul, Kocaeli, Sakarya, Balıkesir, Çanakkale, Edirne, Kırklareli, Tekirdağ
- III. Bölge: Diyarbakır, Mardin, Siirt, Bingöl, Elazığ, Malatya, Muş, Tunceli, Ağrı, Erzincan, Erzurum, Kars, Adıyaman, Gaziantep, Maraş, Urfa, Bitlis, Hakkari, Van
- IV. Bölge: Amasya, Ordu, Sinop, Samsun, Tokat, Artvin, Giresun, Gümüşhane, Rize, Trabzon, Bolu, Kastamonu, Zonguldak
- V. Bölge: Ankara, Çorum, Çankırı, Kırşehir, Yozgat, Afyon, Eskişehir, Kütahya, Kayseri, Nevşehir, Niğde, Konya, Sivas.

Bir nokta daha var. Yayında yer alan meslek ve gelir grupları konusunda da dikkatli olmak gerek. Örneğin bu verilere göre Türkiye'de aylık geliri 1.000 TL'den az olan "sanayici" olabiliyor.

ANKET

Yine de eldeki yayından ilginç sonuçlar çıkarılmak mümkün. Yayında yer alan bilgiler 1974 yılı seçme sınavlarında ankete cevap veren 165.125 kişiden derlenmiş. Anket, sınavı katılanların büyük çoğunluğunu kapsayan "A tipi" sınavı kazananlar üzerine. Toplam olarak bu sınavı katılanların sayısı 195.123. Böylece anket, sınavı katılanların % 84'ünü kapsamış oluyor.

ÖĞRENCİ HAREKETİNİN GENEL SORUNLARI

UMUR COŞKUN

Eğer bugün öğrenci hareketinin güncel sorunu bağımsızlık ve demokrasi mücadelesini geniş öğrenci yığınlarına benimsetmekse, harekete ilişkin tüm değerlendirmelerin duygusallıktan uzak ve akılcı biçimde yapılması gerekir.

Ülke bütününde, bağımsızlık ve demokrasi mücadelesi; öğrenim alanında, idarenin ve faşist birliklerin saldırılarına karşı "demokratik üniversite" sözcükleriyle özetlenebilecek mücadele, öğrenci hareketinin boyutlarını çizegelmiştir. Aynı şekilde, bu boyutları anlamlı bir bütünlüğe ulaştırmanın zamanı da geldi. Geçmiş deneyler ve bugün üzerine basılabilecek temeller bunu kolaylaştırıyor. Daha da öte, bu bütünlüğü zorunlu kılıyor. Ama başlangıç noktası, ilerici öğrenci kitlesinin bütünlüğünü sağlamak, onu daraltmak yerine genişletmek. Bunun engellerini söküp atabilmek için bugün her zamankinden daha büyük olanaklar var.

Bütün dünyada ilerici öğrenci hareketinin etkinliği, işçi sınıfı hareketi ile ilişkisine bağlı. Türkiye'nin şimdiye kadarki devrimci pratiği bu konuda çok olumlu değil. Çeşitli nedenlerle; en başta örgütlü işçi sınıfı hareketinin yeterli erginliğe kavuşmamış olması, diyalogun bir tarafını boş bıraktı. Öte yandan, el yordamı ile ilerleyen ilerici-devrimci hareket çeşitli etkiler altında kalabildi. Bunlardan ilk akla geleni, devrimci mücadelede öğrencilerin rolünün abartılması. 1968'den bu yana görülüyor. Başlarda, öğrencilerin mücadelede öncü birlik olduğu ileri sürüldü. Tıpkı 1968 Avrupa'sında Marcuse'ci forumlarda olduğu gibi. Üniversiteleri "kurtarılmış vatan toprağı" sayanlar bile çıktı. Bu görüş çabuk çöktü. Ancak bir yığın sapmanın temeli ve başlangıç noktası olarak kalması önlenemedi. Öğrencilerden kurulu "ordu (!)"lar fikrinin temeli, tümüyle bu görüş oldu. Sol gezvelik ve sahte devrimcilik kendine bir kaynak bulabildi. Marksist bir terminolojiye sığınılıp "devrimde sınıfların mevzilenmesi" anlatılırken söz konusu olan goşizmin pek tutmadığı işçilerden kaçmaktı. İşçi sınıfının "fiil" öncülüğü yerine "ideolojik" öncülüğünün kabul edilmesinin tek anlamı buydu.

Goşizme Marksizm görünümü vermeye çalışmanın tek aracı olan gezvelik bol bol yapıldı. Bunun devrimcilere faydası yok; dünyada da, Türkiye'de de gezvelikten başkaları yararlanıyor. İlginc olan bir başka nokta da şu: Troçkizm değerlerini her zaman bu gezvelik tek kaynağı değil, ama bu değerlerin bu tür gezvelikler sayesinde dönebiliyor. Latin Amerika'da ve Avrupa'da çok sayıda "ihtilalci" grupçuk var. Bunlar, birbirlerine karşı kayıkcı dövüşü yapıp işçi sınıfı hareketine karşı en sıkı birliği kurabilen grupçuklar. Ama yetmiyor. Yığınlar, işçi sınıfının öncülüğünde bağımsızlığa, demokrasiye, sosyalizme yürüyorlar.

Ilerici öğrenci hareketinin örgütlü işçi sınıfı hareketiyle kuracağı ilişkilerin, onun siyasal rolünü ve gelecekteki niteliğini belirleyeceği biliniyor. Öyleyse, ne öğrencilerin "öncü birlik" olduğundan kaynaklanan çeşitli biçimlerdeki eğilimlere, ne de buna tepki olarak ortaya çıkan "işçici" denebilecek eğilimlere taviz vermemek gerekir. Birinci eğilimin aksine, "işçicilik", öğrencilerin kendilerini ve örgütlerini işçi sınıfına tam anlamıyla tabi ve bağımlı kılmalarını öngörüyor. Oysa bu eğilim de öğrencilerin bağımsızlık ve demokrasi mücadelesine en geniş biçimde katılması için, işçi hareketiyle kendi kendini idare eden bir öğrenci hareketi arasında var olması gereken diyalektik ilişkiyi yansıtmıyor. Böyle bir ilişki, herbirinin diğerinin mücadelesi için göstereceği dayanışmayı ve iki hareket arasında en sıkı organik bağları olduğu kadar, herbirinin özgül rolünü görebilmek olarak da anlaşılmalı.

"Kendiliğindenci"liğin ve "sol"culuğun birer akım olarak öğrenci hareketi içinde belirli bir etki sürdürmesi, öğrenci yaşamının kendine özgü nitelikleriyle ilgili. Bu yaşamın başlıca niteliklerinden biri, öğrencilerin sahip olduğu görece özgürlük ortamı. Üniversitelerde, diğer kurumlardakinden daha fazla olan özgürlük, edebiyat-sanat dallarında bilim dallarından daha geniş.

Bu olgu, işçilerin ortamıyla kesin bir biçimde ayrılıyor. Onların yaşam düzeni, fabrika ve daire saatleriyle belirlenmiş durumda. Toplumsal üretimin bu temposundan soyutlanmış öğrenci yaşamı, kendi ayrı niteliğine ve hızına, ki çoğunlukla heyecan dolu hızına sahip. İşte sınav dönemleri ve uzun yaz tatillerinden de etkilenen bu yaşam düzeni, öğrencilerin politik yaşam temposunu yakından etkiliyor. Bunlar yapısal özellikler. Ortaya çıkan şu: öğrencilerin siyasal hareketinin önemli niteliklerinden biri, onun yoğunluğu. Bu yoğunluk hem kendiliğindencilğe, hem de kolektif arzuyla bütün kalelerin zaptedilebileceği inancına, yani iradeciliğe götürüyor. Ancak yoğunluk aynı zamanda güçlülük anlamına da geliyor. Değerlendirilmesi, yararlanılması gereken, bu.

Ilerici öğrenci hareketinin bozuk eğitim düzenine, emperyalizm ve faşizme karşı bilinçli, yığınsal nitelikte bir hareket olması, devrimci hareketin etkin bir bileşkeni olması onun gücünün olumlu bir yönde geliştirilmesine bağlı. Küçük "sol" grupçuklar küçük amaçları uğruna öğrenci kitlesini görmezlikten geliyor, faşistleri bu kitle içinde tecrit edemiyor, hedefe en güçlü şekilde yürünmesini engelliyorlar. Yığınların mücadeleye seferberliği için yanlış eğilimleri ve "sol"culuğu aşmak en sıcak sorun haline geldi. Bu sorun çözülecek, ve çözüldüğü zaman buna en fazla üzülenler egemen güçler olacak.

ODTÜ'de «yeni dönem»

YURUYUŞ, geçen sayısının baskısına geçerken, ODTÜ'den gelen haberleri değerlendirerek, "Faşizm ODTÜ'de Geriletiliyor" sonucuna vardı. Sonraki günler bu sonucu doğruladı. Rektörlük, akademik takvimin yeniden düzenlendiğini ve bir ek dönem konduğunu ilan etti. Böylece girilmeyen dersler ve sınavlar tekrarlanmış olacaktır. Bir de bülten yayınlandı. ODTÜ Bülteni, bu kararın uygulama esaslarını veriyor, bunun yanında kimsenin ilgisini uyandırmayan bir dizi ODTÜ haberi ile birlikte rektörlüğün öğrenci temsilciliği konusundaki teklifini getiriyordu. Ancak, bültenin kimin tarafından yayınlandığı ya da nerede basıldığı gibi verilmesinde kanuni

zorunluk olan bilgiler bültende yer almıyordu.

Konuyla yakından ilgili olanların dışında herkes, rektörlüğün neden "aniden" böyle açıklamalar yaptığını merak etti.

Somer'in ODTÜ rektörlüğüne getirilmesinde başlıca amaç, öğrencisiyle, öğretim üyesiyle, üniversite içindeki ilericilerin temizlenmesi ve sindirilmesiydi. Jandarma baskısı, komando saldırısı, okuldan atma, disiplin cezaları, görevle son vermelerle somutlaşan tertipler sert bir direnişle karşılaştı. Direniş Somer'in umduğundan çok güçlüydü.

Yirmibeş öğretim üyesinin işine son verilmesi üzerine öğrencilerin sür-

mekte olan direnişinin yanında, öğretim üyelerinin tepkisi de giderek genişledi. Fakülte ve bölüm toplantıları rektörlüğün hiç hoşuna gitmeyen biçimde gelişti. Son olarak kayıtlardan kısa süre önce öğretim üyelerinin başlattığı imza kampanyası bütün üniversiteyi sardı. Üniversite idarecilerinin yönetimden çekilmelerini ve yönetimin geçici olarak öğrenci üyesi, öğrenci ve idare temsilcilerince sürdürülmesini isteyen dilekçe altındaki imzalar yüzüğü geçti. Zaten öğrenciler 1500 öğrencinin okuldan atılmasına, bir kaç yüzü dışındakilerin de sınıfta kalmasına göz yummayacaklardı. Akademik konseyin zorlamasıyla Somer yelkenleri suya indirmek zorunda kaldı.

* * *

Burjuvazinin "seçme" temsilcilerinden oluşan Mütevelli Heyet'i, özel kanunlu, jandarma karakollu, Somer'li bir üniversitede düzenli bir eğitim ve iş

güvenliği beklenemez. Gericiler koalisyonunun gerilemesi onların amaçlarından vazgeçtiği anlamına gelmez. Kuşkusuz, her boykotun faşizm tehdidini artıracak ileri süren yorumlar geçerli değildir. Bugün ODTÜ'de faşist mihrakları daha da getirmek gündemdedir. Bunun için, tertipler peşinde koşanların eline hiç koz vermeden, dokuz bin öğrencinin bir bütün olarak, öğretim üyeleriyle yakın bir dayanışma içinde hareket etmesi gerekir. Güçlerin dağılmasına fırsat vermemek, mücadelenin okul içinde sürdürülmesine bağlıdır. Rektörlüğün kaçamak "teklif"leri ileriye götürülmeli, öğrenci temsilciliği, öğrencilerin istediği biçimde, en kısa zamanda kurulmalıdır. Duygusal tepkilerle, kayıt yenilememeyi savunmak mücadeleyi zayıflatmak anlamına gelecektir. Bundan böyle "Demokratik üniversite" gerçek bir hedef olmalıdır.

Bu yazı K. ZARADOV'un
WORLD MARXIST REVIEW
Ekim 1973, sayısındaki
makalesinden yararlanarak
hazırlanmıştır.

EKİM DEVRİMİ

Bugün bütün dünyada işçi sınıfı partileri, anti-emperyalist ve anti-tekelci güçlerin eylem birliğinin ve tek cephesinin oluşturulmasını stratejilerinin ilk maddesi olarak kabul etmektedirler. 1917 Ekim Devrimi de, geniş emekçi kitleleri, toplumun ilerici ve demokratik kesimlerini devrime kazanma yolunun somut, tarihsel bir örneğini vermektedir. Ekim Sosyalist Devrimi sırasında Lenin'in partisinin, devrimci güçlerin birliğini sağlama yolunda verdiği mücadelenin evrensel bir anlam taşıdığı; bilimsel sosyalizmin belgelerine de geçmiştir.

Sağ ve sol kanatta yer alan oportünist çizgiler, Ekim devriminin "bir avuç darbeci"nin eseri olduğu iddiasında birleşmektedirler. Sağ oportünistler, bu iddiayı, işçi sınıfı partilerinin diğer politik güçlerle işbirliği yapmayı her zaman reddetdiklerinin, bunu hiçbir zaman gerçekleştiremeyeceklerinin kanıtı olarak kullanmaktadırlar. "Sol"daki sapmalar ise, bu iddiada, kendi maceracı çizgileri için bir dayanak noktası bulmaktadırlar. Dikkat edilmesi gereken nokta da şudur: Bu iddialarda, 1917 Devrimi'ni küçültmek amacı artık ikinci plana düşmekte, bugün tekellere ve emperyalizm karşıtı mücadelede demokratik güçlerin birliğini başlıca hedefleri arasında gören işçi sınıfı partilerinin politikası asıl nişangâh haline gelmektedir.

BÜTÜN ÜLKE İŞÇİ SINIFINI KAZANMAK

Bolşevik partisinin çalışmaları öncelikle işçi sınıfının en bilinçli, en homojen ve en iyi örgütlenmiş, yani büyük sanayi merkezlerinde bir araya gelmiş kesimine yönelmiştir. Bu çalışma tarzında dayanılan ilke, emperyalizm çağında sadece işçi sınıfının toplumsal devrimin desteği ve yürütücüsü olabileceği ilkesidir. İşçi sınıfı safalarının politik ve örgütsel düzeyde kaynaşması, işçi sınıfı hareketi ile bilimsel sosyalizmin birleşmesi bu yüzden asıl amaç olmuştur.

Fakat partinin çalışmalarının sadece işçi sınıfının en ileri kesimine yöneldiği doğru değildir. Bütün ülke işçi sınıfının devrime kazanılması hedefinden vazgeçilmemiştir. Bu amaçla da, sendikalar, gençlik ve kadın örgütleri, küçük işletmeler ve zanaatçı atelyeleri vb., partinin çalışma alanları arasında eksik olmamıştır.

Lenin, işçi sınıfının büyük çoğunluğunun partinin arkasından gelmesinin temel nedeni olarak, partinin "her zaman hareketin bütününün çıkarlarını temsil ettiğinin" kanıtlanmasını göstermektedir. Lenin'in burada söz konusu ettiği hareket, yalnız işçi sınıfının tüm kesimlerini değil, devrime katılmaya hazır olan diğer sınıfları, tabaka ve grupları da bir araya getiren bir harekettir.

DİĞER SINIF VE TABAKALAR İÇİNDE ÇALIŞMA

Devrim öncesi Rusya'nın toplumsal yapısı, partinin köylerde etkin bir çalışma yürütmesini zorunlu kılıyordu. Kapitalizmin gelişmesi köylülerin durumunu kötüleştiriyor, bugün de kapitalist ülkelerde olduğu gibi, ekmele parası bulabilmek için onları kentlere itiyordu. İşçi sınıfı partisi, bu koşullarda, gittikçe yoksullaşan köylü kitlelerini politik yönden eğitmeyi gündeminin ilk maddeleri arasında almıştı. İşçi sınıfı ve emekçi köylülüğün ittifakı, sosyalist devrimin hazırlanmasında önceliğe sahipti.

Ancak bu, toplumun diğer tabakalarının bir kenara bırakılması anlamına gelmiyordu. Toplumun çok geniş diğer tabakalarının çıkarları da gitgide burjuvazinin çıkarlarıyla çatışma içine giriyordu. Örneğin, yaratıcı faaliyet alanındaki gereksinimleri burjuvazinin istemleriyle gitgide çatışan ve toplumsal çıkarları işçi sınıfının çıkarlarıyla yakınlaşan aydınları devrimci eyleme yönlendirmek Parti'nin çalışma alanına giriyordu. Bu çalışma yalnız aydınları devrimin yanına çekme sonucunu vermedi. Aynı zamanda, ülke aydınlarının en değerli unsurları Parti safalarına katıldı. Bunun sonucu olarak ki, 1917 Ekiminden sonra Lenin'in başkanlığında kurulan hükümet "dünyanın en iyi tahsil görmüş ve en kültürlü kabinesi" olarak tanımlanıyor.

Diğer yandan, kent küçük burjuvazisinin temsilcileriyle, kelimenin tam anlamıyla burjuvazinin üyesi olan fakat devrimci duygulardan esinlenen kesimlerle politik bağların güçlendirilmesini Parti bir ilke olarak benimsemiştir.

Bu çalışma tarzı şu şekilde özetlenebilir: Devrimin gelişmesinin genel doğrultusu, halkın çoğunluğunun çıkarlarını dile getiren bir platform üzerinde, devrimde yer alanların birliğini gerçekleştirmek ve onları eyleme yöneltmekti.

TEK CEPHENİN OBJEKTİF TEMELLERİ VE PROGRAM

Bolşeviklerin, en geniş halkçı güçleri devrimci bir blok içinde bir araya getirmeden devrimin gerçekleştirilmesine inanmalarının bazı objektif nedenleri vardı.

Birincisi, ekonomik açıdan her ne kadar geri de olsa Rusya emperyalizm aşamasına ulaşmıştı. Toplumsal, ekonomik ve politik yapısında, tekeli devlet kapitalizmine özgü çizgiler belirgin olarak ortaya çıkmaya başlamıştı. Bunun anlamı, bugün de gelişmiş kapitalist ülkelerde olduğu gibi, halkın büyük çoğunluğunun çıkarlarının egemen sınıfları temsil eden dar bir tabakanın çıkarlarıyla çatışması ve toplumsal güçlerin kurtuluşu idi.

İkinci olarak, ne 1905 - 1907 Devrimi, ne de Şubat 1917'de Çarlığın devrilmesi halkın demokratik taleplerini yerine getirememişti. Bu koşullarda, Rusya aynı anda iki toplumsal mücadeleye sahne oluyordu: tüm halkın toprak, özgürlük ve demokrasi için mücadelesi ve toplumun sosyalist örgütlenmesi için işçi sınıfının verdiği sınıf mücadelesi. İki toplumsal mücadelenin bir arada olması Çarlık Rusyası'ndaki durumun karakteristik bir özelliği idi. Ancak bu, 19. yüzyılın koşullarına göre özel bir durum olmakla birlikte, diğer burjuva ülkelerde 20. yüzyılda ortaya çıkan gelişmeler sonucunda bugün özel bir durum olmaktan çıkmıştır. Diğer bir deyişle, demokratik halk hareketi ile proletaryanın sınıf mücadelesinin bir ve aynı devrimci akım içinde birleşmesi, emperyalizm çağında bir yasa niteliğindedir.

Fakat bu gerçeklerin, halkın çoğunluğunun çıkarlarını en açık biçimde dile getiren siyasal bir program biçiminde somutlanması gerekiyordu. Bunun için de, tarihsel maddeciliğin, ekonomi politığın ve bilimsel sosyalizmin kategorilerini, yarı yarıya okuma yazma bilmeyen bir halkın anlayacağı bir dile çevirmek zorunlu idi. Böylelikle, işçi sınıfı partisi, programında, sloganlarında vb., toplumsal ve demokratik taleplerin ve kitlelerin çıkarlarının özünü dile getiren basit ve herkesin anlayabileceği kelimeleri bulunduracaktı. Rusya'nın o günkü somut koşullarında bu kelimeler barış, ekmele ve topraktı.

Bu somut deneyin önemi şöyle özetlenebilir: Halkın kalıcı birliğini ve işçi sınıfı sosyalistlerinin öncülüğünü sağlamak için, derin toplumsal sorunları çözecek açık bir hedef ortaya konması zorunludur. Çarlık Rusyası'nda Lenin'in partisinin programı bu niteliğinden dolayı, burjuvazinin geçici hükümetini ve onu destekleyen oportünistleri emekçi yığınlardan tecrit edebilmeyi sağladı. Burjuvazinin geçici hükümeti karşısında böylece işçi sınıfının, köylülerin ve emperyalistlerin başlattığı savaşın peşinden gitmeyi reddeden askerlerin tek cephesi oluşmuştur.

1917 Devrimi'nin bir avuç darbecinin eseri olduğu iddiası karşısında söylenecek şeyler bundan ibarettir. Sosyalist devrimin bir halk devrimi olması, yalnız halkın çıkarları doğrultusunda gerçekleştirilmesinden değil, aynı zamanda ve öncelikle, halkın kendi eliyle başarıya ulaşmasındandır.

HALKIN İRADESİNDE GÜÇ ALARAK

1917 Sosyalist Devrimi'nin halkın iradesine karşı yapıldığını ileri sürenler, buna kanıt olarak Ekim Devrimi'nin silahlı ayaklanma yoluyla gerçekleştirildiğini göstermektedirler. Fakat bu yolun seçilmesinde kimin iradesinden güç alındığını hatırlamamaktadırlar.

lar. Seçmenler, Petrograd Sovyeti, Moskova Belediye Duması, Kuzey Bölgesi Sovyetleri Kongresi, Rusya Sovyetleri II. Kongresi gibi seçimlerde onların büyük çoğunluğunu bolşeviklere vererek iradelerinin hangi yönde olduğunu göstermişlerdir.

Buna rağmen, Ekim Devrimi'ne karşı olanlar, iç savaşın ve dış ülkelere göç olayının, halkın Sovyetlere karşı olduğunu gösterdiğini ileri sürmektedirler.

Öncelikle üzerinde durulması gereken nokta, devrim sırasında şiddete başvurulup başvurulmadığı değil, şiddete kime karşı başvurulduğudur. İşçilere, köylülere, emekçi halkın diğer kesimlerine karşı şiddet yöntemleri başvurulması, sınıf antagonizmalarına dayalı toplumlara niteliklerinden biridir. Buna karşılık, Ekim Devrimi sırasında kullanılan şiddet yöntemleri, çoğunluğun iradesine karşı direnen devrik sınıflara karşı kullanılmıştır.

Öte yandan, devrimin basit bir iktidar değişikliğinden farklı olduğunu da dikkate almak gerekir. Bir egemen sınıfın iktidarı kendiliğinden terkedildiği görülmemiştir. Bolşevikler de, Rusya'da iktidardan indirilen burjuvazinin yeni rejime sert bir dirençle karşı çıkacağını, belli bir süre daha önemli sermayeleri elinde tutacağını, uluslararası emperyalizmin desteğinden yararlanacağını önceden görmüşlerdir.

Gerçekten de burjuvazi sabotaj eylemleri, gerçek patron grevleri düzenledi; yeni rejimin yaratılması sırasında doğacak ekonomik güçlükler için yatırım yaparak, halkı hükümete karşı eylemlere sokmanın ve onun huzursuzluğunu kıskırtmanın yollarını aradı. Amacı ülkeyi ekonomik ve siyasal bir kaosla yuvartmak, bir iç savaş ortamı yaratmaktır. İktidardaki bolşevikler bu durumda halkın iktidarını korumak için belli tedbirlere başvurmak zorunda kaldılar.

Buna karşılık, ülkede sosyalizmin kurulması mücadelesinin başlıca alanı şiddet ve "yıkma" değil, yaratıcı çaba oldu. Bolşevik partisi, ülkenin öndeki sorunları çözmeye ve köklü toplumsal ve ekonomik dönüşümleri gerçekleştirmeye yönelik bir programla iktidarı aldı. Bu da, işçi sınıfı partileri için muhalefet partiliğinden yönetici partiliğe geçişin temel bir teorik ve pratik önemi olduğunu kanıtlamıştır. Sovyet iktidarının ilk kararlarının ve ekonominin, toplumsal ve politik hayatın yeniden örgütlenmesi amaçlayan ilk pratik tedbirlerin ayırdedici niteliği, yapıcı ve yaratıcı karakterleri olmuştu.

Bu gelişme doğrultusu iç savaşla aksadı. İç savaş, diğer devrimlerden sonra da defalarca olduğu gibi devrik sömürücü sınıflar tarafından kıskırtılmıştı.

İÇ SAVAŞ VE GÖÇ

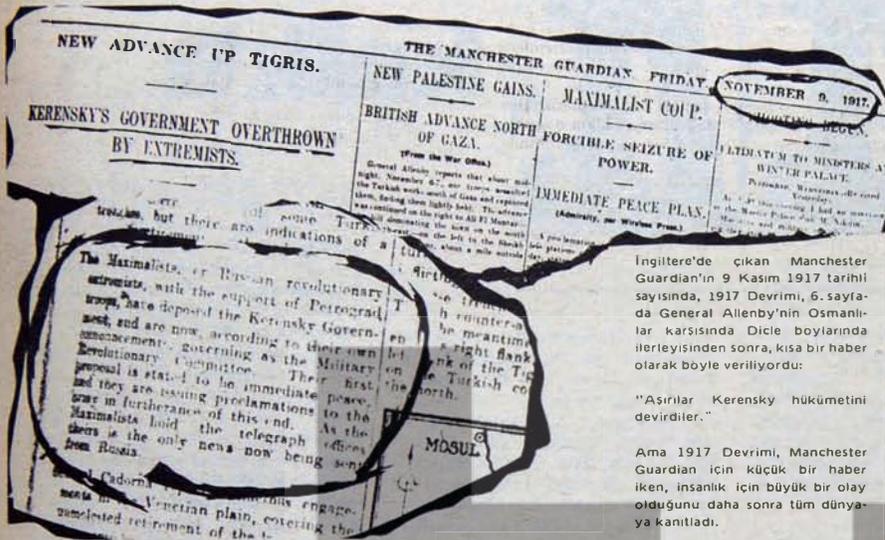
Yine Ekim Devrimi'ne karşı olanlar, Lenin'in 1914 - 1917 arasında emperyalist savaşın iç savaşla döndürülmesi sloganını atmış olmasını, bolşeviklerin iç savaş başlatmak istedikleri biçiminde yorumlamaktadırlar.

Oysa Lenin, o günkü koşullar içinde, emperyalist savaşın iç savaşla dönüşürmenin, emperyalist savaşın son vermek ve savaşlara yol açan bir rejimi devirmek için tek yol olduğunu düşünüyordu. Rusya'da devrimin barışçı gelişme olanağı belirlediği zaman da 1917 Nisan'ında bu sloganı geri almıştı. Çar'ın general Kornilov'un ayaklanmasının bastırılmasından sonra Eylül 1917'de devrimin iç savaş olmaksızın gelişmesi olanağı üzerinde yeniden durdu.

Petrograd'da devrimin nerdeyse kan dökülmeden başladığını ve geçici hükümetin eski başkanı Kerenskiy kandırdığı birlikleri başkent üzerine sürene dek iç savaşın başlamadığını yine tarihten öğreniyoruz.

Ülke dışına göç olayına gelince, göçe katılanların, yenilerini kabul etmeyi ve silahlarını bırakmayı reddeden, devrime karşı mücadeleyi emperyalist koruyucularının yardımıyla yurt dışında sürdürmeyi hesaplayan karışık devrimcilerden oluştuğunu hatırlamak gerekir. Ülke nüfusunun sadece yüzde 1,5'ini oluşturan bu göç kafilesinin büyük çoğunluğu, Çar'ın aristokratik mayetinden, burjuvalardan, büyük toprak sahiplerinden, iç savaş sırasında giriştikleri mezarlardan sorumlu tutulacaklarından korkan subaylar-

VE TEK CEPHE SORUNU



dan, haktan uzak düşmüş aydınlardan, Kızıl Ordu'ya karşı savaşmış askerlerden oluşuyordu. Göç ettikten sonra yanıldıklarını anlayan çoğu işçi, köylü ve aydın ötekilerine dönünce Sovyet iktidarının yanında yer aldılar.

KURUCU MECLİS'İN GERİCİ NİTELİĞİNİ KİTLELER KAVRAMIŞTIR

Ekim Devrimi'ne karşı olanların sarıldıkları ikinci bir kanıt da, 1918 Ocak'ında bolşeviklerin Kurucu Meclis'e karşı "demokratik olmayan" bir tutum almalarıdır. İddiaya göre bu dönemde bolşevikler "iktidara sarılmışlardır".

İktidar, kitlelerin devrimden önce meşru seçimlerle seçtiği delegelerden oluşan II. Sovyetler Kongresi eliyle Sovyet hükümetine verilmişti. Bu kongrede 649 üyeli 390'ı bolşeviklere aitti. Yine, çoğunlukla sol kanada mensup sosyalist-devrimcilerin 160 üyesi vardı. Sol sosyalist-devrimciler iktidarın Sovyetlere geçmesini desteklemişler, kongrenin oluşturduğu Rusya Merkez Yürütme Komitesi'ne katılmışlar ve daha sonra hükümete girmişlerdi. Bolşeviklerle sosyalist-devrimcilerin bu kongrede yüzde 80'in üzerinde bir çoğunluğu olduğunu göre, bolşeviklerin bu dönemde "iktidara sarılmalarını" bir anlamı olmasa gerek.

Ekim'den sonra toplanan Kurucu Meclis'te de sosyalist-devrimcilerin 370, bolşeviklerin 175 üyesi vardı. Bu durum, burjuva nitelikleri açık olan partilerin ve kent proletaryası içindeki oportünist uzlaşıcıların bütün politik etkilerini yitirdiğini gösteriyordu. Anayasacı Demokratların sadece 17 sandalyesi vardı ve yine sadece 15 menşevik seçilebilmişti.

Daha Ekim öncesinde bolşevikler Kurucu Meclis seçimlerinin burjuvazi için bir hezimet olacağını görmüşlerdi. Bunun için Meclis'in toplanmasını hızlandırmaya çalışıyorlardı. Fakat burjuvazi ve menşevikler de durumun farkındaydılar ve onlar da seçimleri geciktirmeye uğraşıyorlardı. Ekim'e kadar ancak aday listeleri hazırlanabili ve seçim tarihi olarak Kasım 1917 saptandı. Seçimler bu tarihte yapıldı. Ancak bu seçimlerin yeni güçler dengeğini yansıtmaması olanaksızdı. Birincisi aday listeleri burjuvazi ve uzlaşıcılar iktidarda iken hazırlanmıştı. İkincisi, köylülerin ve askerlerin desteği gitgide bolşeviklere ve sol sosyalist-devrimcilere yöneldiği halde, bu ikincileri için verilen oylar bütünüyle, yönetiminde sağ kanadın hakim olduğu Sosyalist-Devrimci Parti'ye gidiyordu. Ayrıca seçimleri hazırlamak ve düzenlemek görevli aygıtın tümü sağ sosyalist-devrimcilerin elindeydi. Bu yüzden seçilen 370 sosyalist-devrimciden sadece 70'i sol kanada mensuptu.

THE MANCHESTER GUARDIAN FRIDAY, NOVEMBER 9, 1917. NEW PALESTINE GAINS. BRITISH ADVANCE NORTH OF GAZI. MAXIMALIST COUP. FORCIBLE SEIZURE OF POWER. IMMEDIATE PEACE PLAN. ALTERNATE TO MINISTERS AT WINTER PALACE.

İngiltere'de çıkan Manchester Guardian'ın 9 Kasım 1917 tarihli sayısında, 1917 Devrimi, 6. sayfa da General Allenby'nin Osmanlılar karşısında Dicle boylarında ilerleyişinden sonra, kısa bir haber olarak böyle veriliyordu:

"Asırlar Kerensky hükümetini devirdiler."

Ama 1917 Devrimi, Manchester Guardian için küçük bir haber iken, insanlık için büyük bir olay olduğunu daha sonra tüm dünyaya kanıtladı.

Böylece Kurucu Meclis'te, çekirdeğini sağ sosyalist-devrimcilerin oluşturduğu bir karşı-devrimci kesim kuruldu. Kurucu Meclis'in, Sovyet iktidarını reddetmesinin anlamı, parlamenter kılığında bürünmüş karşı-devrimin, haktan yana toplumsal, ekonomik ve politik programı reddetmesiydi. Kurucu Meclis'in geleceğini belirleyen de, bolşeviklerin "demokratik ruhtan yoksun oluşları" değil, Meclis'in daha başından beri devrimden öncesini temsil etmesi geçeceydi. Kurucu Meclis komedisini perde açılmadan bitirme olanağı ellerinde olduğu halde bolşevikler Meclis'in toplanmasına karşı olmadılar. Kurucu Meclis'in, kendi eylemleriyle kitlelerin gözünden düşeceğini ve kendi kendisini mahkum edeceğini düşünüyordular. Gerçekten, Kurucu Meclis devrimi sürdüreceğini karşı-devrimin öncülüğünü yaptı, kitleler onun gerici ve halka karşı niteliğini hızla kavradılar. Böylece Kurucu Meclis'in feshi kararı, sadece onun politik ölümünü onaylıyordu.

DiĞER PARTİLERLE İŞBİRLİĞİ

Ekim Devrimi'ne karşı olanlar, Sovyetler Birliği'nde sadece tek bir partinin iktidarda olmasını da, işçi sınıfı sosyalistlerinin diğer siyasal güçlerle işbirliğine karşı olduklarının kanıtı olarak kullanmaya çalışırlar. Çarlık Rusyası'nda işçi sınıfı ve köylülük adına konuşan birçok parti vardı: Bolşevik ve Menşevik partileri, Sosyalist Devrimciler Partisi, Enternasyonalistler, Polonya ve Litvanya Sosyal Demokrat Partisi, Yahudi Sosyal-demokrat İşçi Birliği (Bund), Le ton Sosyal-Demokratları vb. Bolşevikler diğer partilerle, özellikle aralarında en önemlileri olan menşevik ve sosyalist-devrimci partilerle çok defa birlikte eylem yaptılar; onlarla, kısmı ya da topyükün bir birleşmeyi kabule varabilecek kadar çeşitli ortak politik kampanyalar yürüttüler. Bu, Lenin'in deyimiyle, "kendilerini kendilerine karar vermelerini sağlamak için sınımayı zorunlu kılan tabandaki unsurların baskısı altında" oldu. (Toplu Eserler, C. 42, s. 388)

Bolşevikler Sovyet iktidarının organlarında diğer devrimci güçlerle işbirliği olanağını devrimden sonra da bir kenara atmadılar. Lenin'e göre, Sovyetlerin çeşitli sosyalist partilerin temsilcilerini içerebileceğine kuşku yoktu. Ne var ki, diğer partiler bolşeviklerle işbirliği yapmayı kabul etmelerine rağmen burjuva demokratik devrime özgü taleplerle yetiniyorlardı. Menşevikler ve sosyalist-devrimciler, Lenin'in Nisan Tezleri'nde formüle ettiği "Bütün iktidar Sovyetlere" sloganına karşı çıktılar; Haziran ayında Rusya Sovyetlerinin I. Kongresinde, bolşeviklerin ortak eylemler önerisini geri çevirerek partiler arasında işbirliğini reddettiler.

Menşevik partisi bir seçimle karşı karşıydı: Ya Geçici Hükümet'in devrilmesini ve iktidarın devrimci organlara geçişini onaylayacak, demokratik ve sosyalist dönüşümleri gerçekleştirmek üzere kitlelerin eylemini destekleyecek ve bolşeviklerle işbirliğine gidecekti; ya da, burjuva demokrasisinin bağrında sosyalizm için zorunlu koşulları yavaş yavaş olgunlaşması şemasına uymayan bu devrimi reddedecek, burjuvaziyle sınıf ittifakına girecekti. Bunlardan ikincisini seçti. Önce sağ sosyalist-devrimcilerle birlikte, bolşevik partisinin Sovyet iktidarından vazgeçmesini, "Ekim darbesinden tek başına sorumlu olan" Lenin'i hükümetten çıkarmasını ve sağ sosyalist-devrimciler partisinin yöneticilerinden birini hükümet başkanlığına aday göstermesini istedi. Burjuvazinin diktatörlüğüne geri dönmek anlamına gelen bu öneriyi bolşevikler reddettiler. Bunun üzerine sayıları 50'yi geçmeyen menşevik ve sağ sosyalist-devrimci kongreyi terketti ve Belediye Dumasına katıldı. Burada, "kade"lerle (Anayasacı Demokratlar) birlikte, "Yurdun ve Devrimin Selameti Komitesi" diye karşı devrimci bir organ kurdular. Daha sonra da, burjuvaziyle işbirliği içinde ve yabancı emperyalistlerin sağladığı destekle devrime karşı fesada başladılar.

Kongrede kalan sol sosyalist-devrimciler ise bolşeviklerle birlikte Rusya Merkez Yürütme Komitesi'nin çalışmalarına katıldılar, sonra da 1917 Kasım'ında Halk Komiserleri Kurulu'na 7 üye verdiler. Bu ciddi ve somut işbirliğine son veren, bolşeviklerin "sadağatsizliği" değil, sosyalist-devrimcilerin daha sonraki düşmanca faaliyetleriydi. 1918 Temmuz'unda, Brest-Litovsk anlaşmasından memnun olmayan sol sosyalist-devrimciler, Sovyet hükümetinden ayrılarak Sovyet iktidarına karşı silahlı ayaklanmaya giriştiler.

Menşevikler ve sağ sosyalist-devrimciler gelince, bolşevikler, son ayrılmadan sonra da Sovyetlerin kapısını onlara kapamadılar. Bolşevik Partisi Merkez Komitesi, Lenin'in kaleme aldığı kararında, "ayrılımları geri döndürmeye ve bunların Sovyetlerin sınırları içinde birleşmelerini kabul etmeye hâlâ hazırız" diyordu. (Lenin, Toplu Eserler, C. 26, s. 289). Bununla da kalmayarak, diğer muhalefet partilerine olduğu gibi menşeviklere de en geniş eylem olanakları tanıdı. Ancak küçük burjuva partileri kitlelerin desteğini kesinlikle yitirdikleri, yenilgiyi kabul etmedikçe normal bir siyasal faaliyet yerine Sovyet iktidarına karşı açıkça karşı-devrimci bir mücadeleye kalkıştıkları zaman bolşevikler de karşı tedbirler aldılar.

SONUÇLAR

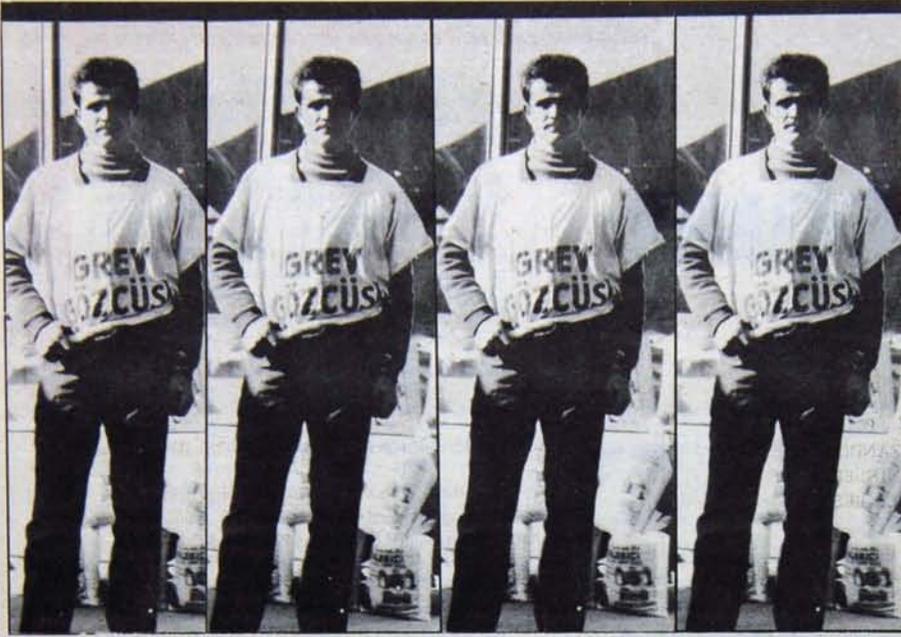
Bolşeviklerin bu dönemde diğer partiler karşısındaki tutumunu inceleyen çok önemli bir noktayı vurgulamak gerekir: Müttelikleriyle işbirliği yapmakta geri durmazken, bolşevikler, "her ne pahasına" birliğin kesinlikle karşısında oldular. Tek tarafı tavizlere karşı çıktılar, ideolojilerini anlaşmaların konusu yapmadılar. Ideolojik ve politik mücadeleyi hiçbir zaman ne durdurdular ne de yavaşlattılar. Böylelikle hem "zirvede", hem de (hepsinden önemlisi) emekçilerin işyerlerindeki ortak eylemleri sırasında, sokak gösterileri ve kavgalarında, demokrasi ve sosyalizm için mücadelelerin doğrudan yürüdüğü her yerde "tabanda", tek cephe için mücadelelerinde başarıldılar.

Birinci sonuç: Ekim Devrimi, insanlığın o güne dek tanık olduğu bütün devrimler arasında halkın geniş ölçüde yer aldığı devrimdir. Bolşevik partisi, devrim boyunca, emekçileri temsil eden diğer partilerle, devrimci kavgaların ateşi içinde olduğu gibi yeni bir toplumun kurulmasında da işbirliği yapmak için çalışmıştı.

Rusya'da Çarlığa ve emperyalizme karşı tek cephenin hiçbir zaman varmadığı iddiası üzerinde durmak gereklidir. Çünkü, gerçeğe uymamasının yanısıra, sorunun bu yazıda incelenen bazı yönleri ilericisi basında yeterince açıklığa kavuşturulmamıştır. Ayrıca, burjuva yayınevleri 1917 devrimine ilgili gerçeği çarpıtan yazıları yayınlamak için hiçbir masraftan kaçınmamaktadırlar.

İkinci sonuç: 1917 Devrimi'nden, bütün getirdikleriyle birlikte evrensel kapsama sahip somut bir deney çıkmaktadır. Lenin bir diyalektikçiydi ve işçi sınıfı sosyalistlerinin ülkelerindeki somut durumu dikkate almalarını istedi. Ama öte yandan, devrime "boş bir sayfadan" başlamak isteyenleri de hararetle eleştirirdi. "Proletarya devriminin genel yolu bütün dünyada yayındır" diyordu. (Toplu Eserler, C. 28, s. 494 - 495)

Bu nedenle, geçmişin deneyi, özellikle bolşeviklerin somut deneyi dikkate alınmazsa devrimci faaliyetin başarısı mümkün değildir. Aynı şey bolşeviklerin tek cephe için mücadelesi için de söylenebilir. Komünist Enternasyonal'in Yürütme Komitesi 1922'de bu mücadelenin uluslararası önemi vurgulamış ve Lenin, tahlillerinde konuya ilişkin olarak 1917 Rusya'yı diğer ülkeler arasında hiçbir yerde bir prensip ayrımı yapmamıştır.



BURJUVAZİNİN BOY HEDEFİ

Sermaye sınıfı hücumuna kalktı

Tekellerin irili ufaklı ekonomik ve politik örgütleri, işçi sınıfının ekonomik mücadelesini geriletmek için yeni bir hücumla kalktı. Hücum iki cephede yürütülüyor. Bir taraftan bütün işçilerin uzun ve zahmetli mücadeleleri sonunda burjuvaziden söke söke aldıkları ücret artışlarının sınırlandırılması, hatta dondurulması gerektiği söyleniyor. Kârlarını artırabilmek için tekellerin eskiden beri başvurdukları yollardan biri ücretlerin dondurulması, hatta mümkün olursa, azaltılması.

1926 İNGİLTERE GENEL GREVİ

1926 yılında İngiltere'de maden ocağı sahipleri kömür işçilerinin ücretlerini azalttılar. Gerekçe şuydu: Kömür, İngiltere'nin en önemli ihraç mallarından biridir. Ücretlerin yüksekliği dolayısıyla maliyetler ve kömür fiyatları yükselmekte, böylece de İngiliz kömürü dış piyasalarda diğer ülkelerin kömürleriyle rekabet edememektedir. Ücretlerin azaltılmasına İngiltere işçi sınıfının tepkisi çok sert oldu. Genel Grev başladı. Grev başarısız oldu; ama o gün bu gündür İngiltere burjuvazisi işçi ücretlerini azaltmak ya da dondurmak yolunu kullanmadı. Kullanmadı. (Ama sağ kanat işçi liderlerinin onayı ve desteği ile ücret artışlarının sınırlandırılması politikası bir kaç yıldan beri uygulanıyor.) 1926 Genel Grevi işçi sınıfının böyle önemli bir konuda takınması gereken tavrın ne olacağını gösterdi.

Bugün, Türkiye büyük burjuvazisi ücret artışlarının sınırlandırılması gerektiğini söylüyor. Herhalde ağababalarının geçmişteki deneylerinden ders almışlar ki ücretlerin azaltılmasını istemiyorlar. Tekelcilerin en ileri gelen sözcülerinden biri, işçi ücretlerinin artabileceği sınırı da belirtmiş. "Ücretler, Gayri Safi Milli Hasıla'nın yıllık artış oranından fazla artmamalıdır." Yani GSMH'nin bugünkü artış hızıyla, yılda en çok % 7 - 8 dolaylarında bir artış.

SÖZDE GEREKÇELER

"Ücret artışlarının disipline edilmesini" savunan tekellerin sözcüleri gerekçelerini de şöyle sıralamış: "İşçi ücretleri, toplam maliyetlerde % 50 dolayındadır. Bu yüzden de ücretlerin artması maliyetleri, dolayısıyla da fiyatları artıracaktır. Bu ise gelecekte sağlıklı bir ekonomi yaratmak için gerekli olan enflasyonu önleme çabalarıyla ters düşer."

Tekellerin sözcüsüne bakılırsa, işçi ücretlerinin, toplam maliyetlerin, % 50'sini oluşturduğu "gerçeği" kendilerinin yaptığı bir anketten kaynaklanmaktadır. Şu anketi bir yayıncıya da herkes öğrenebilir "gerçeği"(!). Diğer yandan aklı başında burjuva iktisatçıları bile artık ücret artışlarının enflasyona yol açtığını söyleyememektedir.

İkinci gerekçe de ücretlerdeki artışın, verimlilikteki artıştan fazla olduğudur. Yani, tekeller diyor ki, "işçiler çok çalışıp daha verimli olurlarsa, verimlilik-

teki artışın bir bölümünün ücret artışına dönüşmesine ses çıkarmayız". Dikkat edilsin; söz konusu ücret artışı verimlilikteki artışa eşit değil, onun yalnızca bir bölümüdür. Verimlilikteki artışın nasıl ölçüleceği sorunu bir tarafa (yıllardır bu işle uğraşan Milli Produktivite Merkezi uzmanlarının kulakları çınlasın) burjuvazinin amacı açıkça belli oluyor. İşçiler daha çok çalışsın, sömürü oranı daha çok artsın, biz de ücretleri devdede kulak artıralım diyorlar. Bazı kapitalist Avrupa ülkelerinde sağ kanat sosyal de-

mokratların desteğiyle uygulanan "verimliliğe dayanan ücret artışları sistemi", Türkiye'de de mi uygulanmaya çalışılacak dersiniz?

Ücret artışlarının enflasyona yol açtığı, ücretlerin verimlilik artışları kistas alınarak "artırılması" vb. bahanelerinin ardında yatan asıl niyet bellidir. Önce fiyat artışlarının gerçek nedeni gözden kaçırılmaya çalışılıyor. Tekellerin doymak bilmeyen kâr hırsının fiyat artışlarının ana nedeni olduğu açıkça ortadayken işçi sınıfı, pahalılığın yaratıcısı ve sürdürücüsü gibi gösterilmek isteniyor. Ücret artışı taleplerinin örgütleyicisi ve yürütücüsü sendikalara bu yüzden saldırılıyor; sendikaların ekonomiyi "tahrip edeceği" öcusü ile sendikalar yıpratılmaya çalışılıyor. Örgütlenmemiş veya örgütlenme hakları ellerinden alınmış

İşveren sınıfı

Alpaslan Işıklı'nın Milli Produktivite Merkezi'nin düzenlediği "Türkiye'de Toplu Pazarlık Sisteminde Yol Gösterici Faktörler" seminerinin panelinde yaptığı konuşmadan özetlenen bir bölüm:

Son zamanlarda ve bu seminer sırasında bazıları toplu pazarlıklar sonucunda işçi ücretlerinde sağlanan 'aşırı' artışlar nedeniyle maliyetlerin ve dolayısıyla da fiyatların arttığı, ücret artışlarının enflasyonun bir nedeni olduğu ileri sürüldü. Türkiye'nin ekonomik yapısını, sanayinin yapısını incelediğimizde bu iddiaların gerçek dışı olduğu açıkça görülür. Türkiye'nin sanayii daha çok imalat sanayiidir. İmalat sanayiinde ise maliyet içinde emeğin payı hiç bir zaman yüzde 15'i aşmamaktadır. Bunun dışında bazı 15'i aşmayan dallarda emeğin maliyet içinde payı çok daha düşük düzeylerde görülmektedir. Emeğin maliyet içinde böylesine düşük bir paya sahip olduğu üretimde, emeğin karşılığı olan ü-

retlerin maliyetleri çok artırdığını söyleyerek işçi ücretlerinin enflasyonu körüklediğini söylemek olanaksızdır.

Bunun dışında Türkiye'deki produktivite artışını, kârlardaki artışı ve kişi başına milli gelir artışını inceleyecek olursak, işçi ücretlerinin her zaman için bunların gerisinde kaldığını görürüz. İşçiler emekleriyle katıldıkları bu produktivite artışı, kâr artışı ve milli gelir artışından hiç bir zaman paylarına düşeni alamamışlar hep geriden izlemişlerdir bu artışları.

Öte yandan, Türkiye'de çalışan 16 - 17 milyon insandan SSK kapsamına giren 1.5 milyon insanın en iyimser bir rakamla 1 milyonu toplu pazarlık sisteminin içine girmektedir. 16 milyondan bir milyon kişiyi kapsayan bir sistem Türkiye'de enflasyonu artırıcı olduğu gerçeklere aykırı bir iddiadır.

Türkiye sanayiinin en önemli özelliklerinden biri, emek yoğun bir sermaye oluşudur. Emek yoğunluğu genel olarak yüzde 50'nin üzerindedir. Buna rağmen emeğin, üretimden yüzde 14 ila

15'in üzerinde bir pay alamadığını görürüz. Batı sanayii sermaye yoğun bir sanayi olmasına rağmen emeğin payının yüzde 50 ila 70 arasında olduğunu görürüz. İşverenler "Batı Batı" derken bu gerçeği gözden uzak tutmasınlar.

İşçi ücretlerindeki aşırı artışlar nedeniyle sanayicilerin tasarrufla bulunamadıkları, tasarrufla bulunulmayınca da yatırım yapılamadığı, dolayısıyla işçi ücretlerinin yüksekliğinin kalkınmamızı önlediği ileri sürülmektedir.

Ancak her mali potansiyelin kalkınma demek olmadığı unutulmamalıdır. Mali potansiyelin kalkınma yaratıcı ve kalkınmanın iticisi bir role sahip olması için, bu potansiyelin yatırılabilir fonlar halinde olması gereklidir. Batılı iktisatçıların çok kullandığı bir deyiş vardır: "...atın önündeki suyu geri çekerek atın su içmesini önleyebilirsiniz fakat önüne su koyduğunuz her at suyu içmez. Çünkü atın susamış olması gereklidir." Demek ki mali potansiyelin kalkınma yaratıcı olabilmesi için kalkınmaya susamış kimseler elinde olması gereklidir.

KASIM SAYISINDA

25. ÖLÜM YILDÖNÜMÜNDE ORHAN VELİ
KIRSAL KESİM GERÇEKÇİLİĞİ YOL AYRIMINDA
İSMET ÖZEL ÜZERİNE
BİREYCİLİĞİN "VİSKİ" İLE İNTİHARI

Rafael Alberti, Hikmet Altınkaynak, Nihat Behram,
Ataol Behramoğlu, Kemal Burkay, Aziz Okay, Fikret Otyam,
Cihat Özyayın, Kemal Özer, Barış Pirhasan, Kenan Somer,
Dmitri Şostakoviç'in yazı ve şiirleri

Bekir Yıldız'ın Cengiz Aytmatov'la röportajı

Orhan Veli'nin şiirlerine Emre Senan'ın desenleri

İlk cildimiz hazırlanmıştır. 75 TL karşılığında adresimizden istenebilir.

Abone koşulları: yıllık 90, altı aylık 45 TL

Yazışma ve havale adresi: P.K. 893 Sirkeci - İSTANBUL

Ama ortamına uygun olması gere-

ÜCRET ARTIŞI TALEPLERİ İŞÇİ SINIFI MÜCADELESİNİN
BİR PARÇASIDIR. TEKELLERİN EZİCİ EKONOMİK BASKISINA
KARŞI İŞÇİ SINIFI DAHA İYİ BİR HAYAT DÜZEYİNE
ERİŞMEK İÇİN ÇABALARAK ÜCRET ARTIŞLARI
VAZGEÇİLMEZ BİR NİTELİK KAZANIR.
ÜCRETLERİN ARTMASI TALEPLERİ İŞÇİ SINIFINA POLİTİK
TECRÜBE KAZANDIRIR.
İŞÇİ SINIFI GREVLERDE, DİRENİŞLERDE
FABRİKA İŞGALLERİNDE BİLENİR, ÇELİKLEŞİR.

emekçi kitleler "pahalılığın nedeni işçi-
lerin yüksek ücret talepleridir" diye işçi
sınıfına karşı kışkırtılıyor.

ÜCRET ARTIŞLARI VE İŞÇİ SINIFI MÜCADELESİ

Kimsenin kuşkusu olmasın, eğer
burjuvazi ortamı uygun bulursa ücretleri
dondurmaya, hatta azaltmaya bile gide-
bilir.

kir. Tarafsızlık maskesi altında taraf tu-
tanların onayının alınması gerekir.
"Toplumsal uyanışın ekonomik gelişme-
den daha hızlı olduğu" fetvaları gerekir.
San sendika ağalarının ihanetlerini açık-
ça belgeleyerek "he" demeleri gerekir.
İşte şimdi bunların hazırlığı yapılıyor.

Ücret artışı talepleri işçi sınıfı mü-
cadelesinin bir parçasıdır. Tekellerin ezi-
ci ekonomik baskısına karşı işçi sınıfı
daha iyi bir hayat düzeyine erişmek için
çabalarak ücret artışları vazgeçilmez
bir nitelik kazanır.
lepleri işçi sınıfına politik tecrübe ka-
zandırır.
de, fabrika işgallerinde bilenir, çelikleşir.
Bu talepler, burjuvazinin sözüm ona ge-
rekçelerinden, iktisat profesörlerinden
alınmış "bilimsel" fetvalarından, "verim-
lilik artışı" yutturmacalarından bağım-
sızdır. Devrimci sendikalar burjuvazinin
bu oyunlarının farkındadır ama "sınıf-
lararası barış", "partilerüstü politika",
"milli birlik ve beraberlik" uyutmalarıyla
işçi sınıfını hâlâ burjuvaziye köle et-
meye çalışanların ücretlerin dondurul-
ması önerisine "he" deyip demeyecek-
leri henüz belli değildir.

ve ücretler

Son zamanlarda sanayi odaları baş-
kanı tarafından işverenlerin ücretlerin sınırlan-
dırılması isteği sık sık dile getirilir
oldu. İşverenler bu isteklerini bildirir-
ken, Batı'da bunun sık sık uygulandığını
ileri sürüyorlar.

Aslında, ücretlerin sınırlandırılması
toplu pazarlık uygulaması olan ülkelerde
görülen bir durum değildir. Bunun bir
tek istisnası vardır, o da savaşlarda. Savaş-
larda ücretlerin sınırlandırılması da
ancak işverenlerin ve işçilerin sendikalar
aracılığı ile anlaşması sonucundadır.
ni yukarıdan bir emirle değil.

Savaş hali dışında, Batı'da ücretle-
rin sınırlandırılması son yıllarda ABD'de
söz konusu olmuştur. ABD başkanı
Nixon iktisadi buhran karşısında ücretle-
rin fiyatların ve rantların birlikte dondu-
rulması (sabit tutulması) teklifinde bu-
lunmuştu. Bu öneri üzerine ABD'nin en
üst sendikal birliği AFLCIO başkanı
Meany şöyle demişti:

"Fiyatların ve rantların dondurul-
masına olanak yoktur. Çünkü karbor-
sa'da işveren dondurulmuş fiyatın üs-

tünde mal satar, fakat toplu pazarlık ma-
sasında dondurulmuş ücretin üzerinde
ücret verip toplu sözleşme yapmaya ka-
bul etmez. Dolayısıyla ücretlerin - fiyat-
ların - rantların birlikte dondurulması
yalnızca ücretlerin dondurulması anla-
mına gelir.

Bu Robin Hood'un yaptığının ter-
sini yapmak, yani fakirden alıp zengine
vermektir."

Sonuçta bu girişim ABD'de dahi
uygulanamamıştı.

Bugün Batı'da üretim araçlarının
mülkiyeti konusunu gündeme getiren
partiler, işçi sendikalarınca desteklene-
bilmekte ve bu partiler iktidarın eşğin-
de bulunmaktadır. Batı'da Türkiye'de
kurulması bile yasak olan partiler, siya-
sal ve ekonomik kararların alınmasında
etkin olmakta ve işçi sınıfının desteğini
sağlamaktadırlar. İşverenlerimiz Batı'dan
bahsederken biraz dikkatli olsunlar,
çünkü zamanla kendilerinin Batı'dan ge-
tirmek istedikleriyle beraber bütün bun-
ların da gelmesi kaçınılmaz gözükme-
tedir.



Bilim Yayıncılık Limited Ortaklığı
Piyerloti Cad. 21/1 Çemberlitaş — İSTANBUL
P. K. 265 Sirkeci — İSTANBUL

- PLANLAMA, KALKINMA VE TÜRKİYE 22.50 TL.
Yalçın Küçük
- PORTEKİZ'DE ÖZGÜRLÜĞÜN ŞAFAĞI 20 TL.
Alvaro Cunhal
- ÇAĞDAŞ TROÇKİZM VE KARŞI DEVİRİMCI ÖZÜ 20 TL.
M. Basmanov
- LATİN AMERİKA'DA DEVİRİM 15 TL.
Wilhelm M. Breuer - Bernd Hartmann - Herbert Lederer
- MARKSİZM VE MAOİZM 20 TL.
V. Krivtsov
- ŞİLİ DEVİRİMİNİN ÖĞRETTİKLERİ 12.50 TL.
Rene Castillo
- YENİ DEVİRİM TEORİLERİNİN ELEŞTİRİSİ 15 TL.
I. FANON VE AFRİKA'DA SINIFLAR
Jack Woddis
- İKİ AÇIDAN TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ DAVASI 15 TL.
Behice Boran
- ENDÜSTRİLEŞME SÜRECİNİN TEMEL SORUNLARI 30 TL.
SOVYET DENEYİMİ 1925 - 1940
Yalçın Küçük Ya-
- SENDİKALAR ÜZERİNE 25 TL.
K. Marx - F. Engels - V. İ. Lenin
- KAPİTALİZMİN EKONOMİ POLİTİĞİ 25 TL.
M. Ryndlna - G. Chernikov
- DİYALEKTİK VE TARİHİ MATERYALİZM 15 TL.
A. Spirkin - O. Yakhov
- AYDINLAR VE SINIF MÜCADELESİ (Tükendi) 10 TL.
A. Casanova - Cl. Prevost - J. Metzger
- BİLİMSEL SOSYALİZM VE SOSYAL DEMOKRASİ 8 TL.
(Tükendi)
- V. Vassine - S. Grlbanov - I. Oondassynov
- EMPERYALİZMİN TÜRKİYE'YE GİRİŞİ 20 TL.
Orhan Kurmuş
- FEODAL TOPLUMDAN YIRMİNCİ YÜZYILA (Tükendi) 15 TL.
Leo Huberman

Lübnan :

Ortadoğu'daki ikinci iç savaşa doğru

ÇATIŞMALAR BİR İÇ SAVAŞA DÖNÜŞÜRSE BU, ORTA DOĞU'DA BEŞ YIL İÇİNDEKİ İKİNCİ İÇ SAVAŞ OLACAK. ABD VE FAŞİST DİKTATÖRLÜK ÖZLEMLİSİ TEKELCİ BURJUVAZİ BUNALIMIN ÇÖZÜLEMESİNDEN YARARLANARAK ÜLKEYİ İKİYE BÖLMİYİ PLANLIYOR.

Lübnan'daki çatışmalar ülkenin ikiye bölünmesine yol açacak noktaya gelmiş durumda. Diğer taraftan da askeri bir müdahale için şartların olgunlaşmakta olduğu görülüyor. Bunalıma siyasal bir çözüm bulma amacıyla hükümet düzeyinde yürütülen çalışmalar, Falanjist partinin provokasyonlarıyla engellenirken gerici Arap güçleri de yabancı müdahale için ortam yaratmaya çalışıyor. Gerici Arap ülkelerinde, özel bir askeri kuvvetin ülkeye gönderilmesi için hazırlanan tertibe Enver Sedat Mısır'ın da katılması dikkatleri üzerine çekiyor.

Dünya basınında mezhep ayrılıklarına dayalı bir çatışma olarak yansıtılan bunalımın gerçek nedenleri üzerinde durmak gerekmektedir. Emperyalizmden kaynaklanan dış kışkırtmaların bunalımı şiddetlendirmesi ve olumsuz bir yöne yönelmesinin de gerisinde, ülkelyi yıllardır çalkalayan bunalımın temelinde yapısal sorunlar yatmaktadır.

GEÇİCİ TEDBİRLER ÇÖZÜM DEĞİL

Lübnan'ın yapısal bunalımı bugüne kadar ki en keskin noktasına ulaşmıştır. Bunun sonucu olarak, bugüne kadar uygulanan yöntemlerin (bütünüyle) gözden geçirilmesi bir zorunluluk olmuştur. Bu nedenle, bunalımın çözümünün geçici tedbirlerle ertelenmesi, egemen sınıfların güçsüzlüğünü bir kere daha belgeleyerek bunalımın daha da keskinleşmesine yol açmaktadır. Geçen 23 Mayıs'ta, karışıklık ortamından yararlanılarak kurulan gerici askeri hükümetin ilerici güçlerin direnişiyile çekilmesinden sonra onun yerine geçen Karami hükümetinin, sorunları çözmekte gösterdiği başarısızlık bunun bir ifadesidir.

Yapısal bunalımı doğuran çelişkilerin başında, ülkenin yarı-feodal bir siyasal iktidar yapısı altında kapitalist yoldan kalkınma çabası içinde olmasıdır. Kapitalist kalkınma çabasının, dünyadaki kapitalist bunalımın etkisi altına girmesi, bu çatışmayı keskinleştirmektedir. Dünya kapitalist sisteminin sürekli çözümlenmesinden biri olan Lübnan'da bu bunalım ciddi toplumsal sorunlar doğurmaktadır. Lübnan burjuvazisi, burjuva demokratik reformları gerçekleştirmemiştir. Arap-İsrail çatışmasında tayin edici bir noktaya gelmiş olması da bu-

nalımı ağırlaştırmaktadır. Dolayısıyla bunalımın çözümü yüzeysel hükümet değişiklikleriyle olacak gibi değildir. Yeni bir sınıf ittifakının kurulması zorunludur.

Bunalımın çözümü için subjektif koşulların yeterince olgunlaşmamasından istifade etmeye çalışan gerici güçler, bunalımı dinsel cemaatler arasındaki bir çatışmaya dönüştürüp ülkeyi ikiye bölme ve böylece işin içinden çıkma çabası içindedirler. Halkın büyük çoğunluğu farklı cemaatlere mensup dışa bağımlı bir tekelciler kılığının provokasyonlarıyla karşı karşıya olduğunu görmektedir. Müslüman-Hristiyan çatışması olarak gözükken olaylar, aslında, askeri bir diktatörlüğü amaçlayan tekelcilerle halk kitlelerinin mücadelesidir.

ULUSAL CEPHE BİR ZORUNLULUK

İşçi sınıfı, köylülük ve devrimci aydınlar köklü ekonomik ve toplumsal dönüşümlerden yanadırlar. Ancak emekçi kitlelerin dışında kalan toplumsal kesimler de, köhneleşmiş yarı-feodal yapıyı savunmanın boşunluğunu görmeye başlamışlardır. Şehir ve köy küçük burjuvazisinin yanı sıra Lübnan burjuvazisinin bir kesimi de, cemaatlere dayalı yönetim biçiminin kendi çıkarlarına aykırı düştü-



PIERRE GEMAYEL FAŞİST FALANJLAR ARASINDA

ğünü görmekte ve köklü dönüşümlere ilgi göstermektedirler.

1953'te yapılmış olan ve yasama sisteminin örgütlenmesini belirleyen ulusal anlaşma bugünkü toplumsal güçleri temsil etme yeteneğinde değildir. Bu nedenle köklü bir Anayasal reform da zorunludur. 1966'da Lübnan Komünist Partisi ile İlerici Sosyalist Parti'nin kuruldukları İlerici Güçler Cephesi'nin programında Anayasa reformu da yer almaktadır. LKP, bu cephenin, ülkedeki tüm yurtsever güçlerin oluşturacağı daha geniş bir ittifak için temel olduğu görüşündedir.

AMERİKAN EMPERYALİZMİNİN PARMAĞI

Lübnan'daki bunalım Sina'daki Amerikan barışıyla da keskinleşmiştir. Ara anlaşmasından sonra, ABD, Lübnan'daki Filistin direnişçilerini ezme ve ortadan kaldırmak için ülkedeki faşist güçlerle işbirliğine başlamıştır. Bu işbirliği

yeni değildir. Fakat bugün, ara anlaşmasıyla daha tehlikeli bir hal almıştır. Bugün ABD emperyalizmi için söz konusu olan, ülkenin din ve mezhep esasına göre parçalanması ya da askeri bir faşist rejiminin kurulmasıdır.

Lübnan'daki bunalım bir iç savaşa dönüşürse, bu, Orta Doğu'da 5 yıl içinde ikinci iç savaş olacaktır. 5 yıl önce benzeri bir oyun Ürdün'de sahneye konmuştu.

Tehlikelerin önüne geçilmesi, ilerici güçlerin geniş bir cephe oluşturarak gerici güçleri tecrit etmesiyle mümkündür. Lübnan Komünist Partisi ülkedeki derin bunalımın ancak böyle bir cephe eliyle çözülebileceği görüşündedir ve bu stratejiyi izlemektedir.

Ülkenin içinde bulunduğu derin yapısal bunalım, ancak, geniş bir sınıf ittifakına dayalı yeni bir hükümetin kurulması ve yeni bir Anayasa ile yeni bir yasama sistemi kurularak bu hükümetin ekonomik sorunlara, toplumsal çatışmalara eğilmesi ile çözülebilir.



FALANJİST
GAZETENİN
ÖNÜNDE
NÖBET TUTAN
FAŞİSTLER

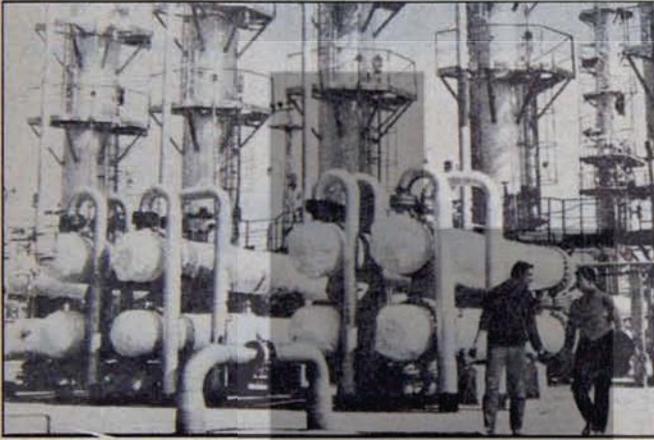
58. YILDA SOVYET EKONOMİSİ

SOVYETLER BİRLİĞİ'NİN, EKİM DEVRİMİNDEN BU YANA EKONOMİNİN BÜTÜN DALLARINDA KAYDETTİĞİ GELİŞME HIZI KAPİTALİST ÜLKELERİ GERİDE BIRAKIYOR.
1951 - 1973 DÖNEMİ ARASINDA ABD'DE SANAYİ ÜRETİMİ YILDA ORTALAMA YÜZDE 4,6 ORANINDA ARTARKEN BU ORAN SOVYETLER BİRLİĞİ'NDE YÜZDE 9,6.
1913'TE SANAYİ ÜRETİMİNDE DÜNYADA 5., AVRUPA'DA 4. SIRADA OLAN SOVYETLER BİRLİĞİ BUGÜNDÜNYADA 2., AVRUPA'DA 1. SIRADADIR.



Sovyetler Birliği'nde ve Gelişmiş Kapitalist Ülkelerde Sanayi Üretimindeki Artış, 1913 - 1972 (1913 : 1)

	SSCB	ABD	İngiltere, Fransa, Federal Almanya (toplam)
Elektrik enerjisi	428	67	72
Petrol	39	14	(önemsiz)
Kömür (pazarlanan)	20	1,04	0,74
Çelik	29	4	3
Madeni gübreler	795	23	4
Çimento	58	5	9



5 Kasım'da Ekim Sosyalist Devrimi 58. yılını tamamlıyor. Dünyanın gelişim doğrultusunu değiştiren bu olay, kapitalizmden sosyalizme geçiş çağını başlatmıştı. Devrimden sonra dünya içinde yalnızlığı itilmek istenen Sovyetler Birliği, çarlığın ve emperyalizmin ülkeyi mahkum ettiği gerilik çemberini kısa sürede kırmış, güçlü bir ekonomi kurmuştu. Daha sonra çok sayıda ülkenin sosyalizm yolunu seçmesi, emperyalizmin sömürge sisteminin parçalanması, kapitalist dünyada egemen sınıflara karşı yürütülen mücadelenin gelişmesi, uluslararası alanda da insiyatifin emperyalizmin elinden çıkararak sosyalizme, ilerici güçlerin eline geçmesine yol açtı.

Günümüzde kapitalist-emperyalist dünya sistemi ile sosyalist sistem arasındaki temel çelişki keskinleşirken, iki sistem arasındaki ekonomik yarışmada da güçler dengesi sosyalizm lehine hızla değişiyor. Bir yanda kapitalizmin kendi yarattığı sorunları çözmekteki yapısal başarısızlığı, diğer yanda da sosyalizmin ekonomik ilerlemedeki büyük potansiyelinin ispatlanması, emperyalizmin umutlarını sekteye uğrattıyor ve dünya barışına da yardımcı oluyor. Kapitalist ülkeler artık sosyalizme karşı bir tecrit politikası uygulayamıyor.

EKONOMİK GELİŞME EN GÜÇ ŞARTLARDA GERÇEKLEŞTİ

Sovyetler Birliği'nin, dünyanın en geri ülkelerinden birinde ve tarihin görece kısa bir süresinde en ileri teknolojiye dayalı bir ekonomiye ulaşmada gösterdiği olağanüstü başarı, son yarım yüzyılda dünya olayları üzerinde belirleyici bir etkiye bulundu.

Sovyetler Birliği, tarihinin yaklaşık

olarak 20 yılını savaşlarla ve ekonominin yeniden kurulmasıyla geçirdi. Dünya savaşı, iç savaş ve emperyalist müdahale sonucunda 1920'de SSCB'nin sanayi üretimini 1913'teki düzeyine 7 kat altındaydı. Ekonomik ablukaya, yokluğa ve her türlü dış yardımın yokluğuna rağmen, 1927'ye dek savaş öncesi düzeye yeniden ulaşıldı. Daha sonra uygulanan beşer yıllık planlar, ülke ekonomisinin Nazi saldırısından yine de güçlü çıkabilmesini, Nazizme karşı zafere ulaşmasını sağladı.

İkinci dünya savaşı 20 milyon Sovyet yurttaşının ölümüne, ekonomik potansiyelin üçte birinin yitirilmesine yol açtı. Birçok sektörde 1917 seviyesine dahi düştü. Buna rağmen 1950'de, sanayi üretimi 1940'daki düzeyin 1,7 katına çıkarılabildi. Daha 1948 yılında savaş öncesi üretim düzeyine erişilmişti. En yüksek gelişme hızı elektrik üretimi, makina, demir-çelik ve diğer maden sanayilerinde, elektronik ve kimya endüstrilerinde kaydedildi. Sovyetler Birliği 1917 yılında dünya sanayi üretiminin yüzde 3'den azını temin ederken, bu oran 1937'de yüzde 10'a, 1973'de yüzde 20'ye ulaştı.

SOVYET KALKINMA HIZI KAPİTALİST DÜNYAYI GERİDE BIRAKTI

Sosyalist üretim ilişkilerinin kapitalist sistem karşısındaki üstünlüğü, özel koşullardan doğan büyük güçlükler de hesaba katılırsa aşağıdaki tabloda görülmektedir. Tabloda, çeşitli sanayi dallarında Sovyetler Birliği'ndeki gelişme hızlarıyla ABD'deki ve en büyük kapitalist ülkelerdeki gelişme hızı karşılaştırılmaktadır:

Sovyetler Birliği'ndeki ekonomik ilerlemenin kapitalist ülkelerdekinden üstünlüğünü, 1951 - 1973 arasında sanayi üretiminin ABD'de yılda ortalama yüzde 4,6 artarken SSCB'de bu hızın 9,6 olmasına bakarak da görmek mümkündür. Sovyetler Birliği, 1913'te sanayi üretiminde dünyada 5., Avrupa'da 4. sırada iken, bugün dünyada 2., Avrupa'da 1. sıradadır.

HALKIN YAŞAMA STANDARTLARI YÜKSELİYOR

Sosyalist üretim tarzının üstünlüklerinden biri de, bilimsel ve teknik devrimin sonuçlarının üretime geciktirilmekten uygulanmasıdır. Bu yolla, 1971-1975 dönemi içinde emeğin üretkenliğinin sanayide yüzde 39, tarımda ise yüzde 38 oranında artması bekleniyor.

Sovyetler Birliği'nde emeğin üret-

kenliğindeki ve milli gelirdeki artışlarla birlikte halkın yaşama standartları da yükselmektedir. Bu olgu, yalnız parasal ve sosyal hizmet biçimindeki ödemelerin artmasında yansımamaktadır. Halkın gerçek gelirindeki artış, tüketim malları üretiminin artışıyla da tamamlanmaktadır. 1961 - 65 döneminde tüketim malları üretiminin artışı yüzde 36 iken, 1966-70 arasında yüzde 49'a ulaşmıştır. 1971-75 döneminde de bu artışın yüzde 23'e, 1975'de yüzde 29'a ulaşmıştır. Bu da, ağır sanayiın Sovyet ekonomisinin temelini oluşturduğunu kanıtlamaktadır.

günümüz türk hikâyeleri ve masalları

COCUK EĞİTİMİ VE EDEBİYATI

fürkiye'de çocuk edebiyatı, sovyetler birliğinde çocuk/kapitalist toplumda çocuk sömürülen ülkelerde çocuk

55 yazar, karikatürçü ve fotoğrafçının hiç bir yerde yayımlanmamış ürünleriyle büyük boy 208 sayfa 4 renk kapak / 20 tl. toplu isteklerde % 25 indirim uygulanır

yansına
p.k. / 18 - sirkeci

Şili Komünist Partisi'nin Ritoque tutukevinde tutuklu genel sekreterinin oğlu Luis Alberto Corvalan, kendisinin de tutuklu olduğu sırada yapılan işkencelerin vücudunda bıraktığı izler sonucunda 26 Ekim günü bir kalp krizi geçirerek yaşadığı Bulgaristan'da öldü. Corvalan'ın cenazesi 31 Ekim günü Sofya'da toprağa verildi. Corvalan 28 yaşındaydı.

Babası da şu sıralarda ölüm tehlikesiyle karşı karşıya olan Corvalan, 11 Eylül darbesinden sonra 14 Eylül'de tutuklanmıştı. Yapılan "sorgu"lardan sonra 10 Kasım 1973'te Chacabuco toplama kampına gönderilen Alberto Corvalan geçen yıl 30 Haziran'da cunta üzerine yapılan baskılar sonucunda serbest bırakılarak salınmıştı. Şili'den ayrılmadan önce Alberto Corvalan tutukevinde babasıyla da görüşmüştü.

Alberto Corvalan, babasının serbest bırakılması amacıyla düzenlenen kampanya gereğince 31 Ekim'de Paris Mutualite salonunda yapılan bir toplantıya katılacaktı. Şili Komünist Partisi Genel Sekreteri Luis Corvalan ve Halk Birliği hükümetinin 7 üyesinin serbest bırakılması için Avrupa ülkelerinde kampanya sürüyor. Corvalan ve yedi bakan "yabancı devletlerle işbirliği" yaptıkları ve "silahlı ayaklanma" düzenledikleri gerekçesiyle yargılanıyorlar. Corvalan'ın 2 yıl boyunca Dawson adasında çektiği kürek cezasının sıhhatini büyük tehlikeye soktuğu bildiriliyor. Oğlu Alberto Corvalan, babasıyla yaptığı son görüşmeden sonra, Luis Corvalan'ın "insancıl sıcaklığını" koruduğunu, hatta 15 yaşındaki kızının ev ödevlerini sorduğunu açıklamıştı.



LUIS CORVALAN

LUIS ALBERTO CORVALAN

Alberto Corvalan gördüğü işkencelerin etkisiyle öldü

Aşağıda, Alberto Corvalan'ın Şili'den ayrıldıktan sonra Dünya Demokratik Gençlik Federasyonu'nun dergisine verdiği demecin bir bölümünü okuyacaksınız

Soru: Toplama kampındaki askerler sizlere karşı tutumu nasıldı?

Corvalan: Bütün toplama kamplarında askeri personel her 15 günde bir değişiyor. Bunu askerlerin yumuşamasını önlemek amacıyla yapıyorlar. Tutukuların tutumu onları da değiştiriyor çünkü. Oraya gelirken, bir "Z" planının (cuntanın uydurduğu, Şili'ye karşı dış kaynaklı bir terip!) gerçekten varolduğuna inanarak, her türlü kötülüğü yapabilecek "çok tehlikeli" insanlarla karşılaşmayı bekleyerek geliyorlar. Fakat orada gördükleri, kendisine söylenenlerle ilgisi olmayan doktorlar, profesörler, işçiler oluyor. Bir keresinde bir asker kolunu yaralamıştı, askerin kolu fena halde kanıyordu. Kamp yöneticileri onun için kan istedikler. Bütün tutukular verebileceklerini söylediler. Kamp müdürü bunun üzerine tutukulara aşıktan açığa teşekkür etmek zorunda kaldı.

Soru: Askeri personelin değişimi nasıl oluyor?

Corvalan: Bize çıkışıp hırpalamayı bırakıyorlar. Hatta bize iyilikte bulunmaya dahi çalışıyorlar, dışardan mektup, haber getiriyorlar. Yeni personel

geldiği zaman hakaretler ve silleler yeniden başlıyor. Bu 3 - 4 gün sürüyor. Kampta karşılaştıkları ortam onları değiştiriyor. Hatta bazılarının bu durumun değişeceğini söylediği oluyor. Adım dolayısıyla çok tanıdığım için bunlar bana yaklaşıyorlardı. Bir keresinde bir er yanıma gelip "Bana kötü gözle bakıyorsun değil mi? Ben sana karşı değilim. Merak etme." dedi.

Soru: Bunu bir istisna olarak mı görmeli, yoksa askerler arasında genel bir duygu mu bu?

Corvalan: Bir istisna değil. İnsancıl duyguları olan askerler bir dram yaşıyorlar aslında. Silahlı Kuvvetler kavramının içindeki baskı unsuru gittikçe vahşi bir nitelik alıyor. Askerler, aileleri ve komşuları tarafından lanetlenmenin acısını çekiyorlar. Baskı o denli yüksek düzeye ulaşmış durumda ki bundan payını almayan halk tabakası yok gibi. 15 askerin kendini Antofagasta'ya sürdüüğünü bilirim. Kendi kendisini sürdürmesi için insanın önemli bir şey yapması gerekir. Örneğin bunun için bacağına ateş edip kendini yaralayanlar var.

Soru: Tutukuların kamplardaki faaliyetleri neler?

Corvalan: Daha ilk andan itibaren hapishanenin bir mücadele cephesi olduğunu anlamıştık. Bu yüzden de, temel nitelikte gördüğümüz talepler için önce Stadyum'da sonra da Chacabuco'da mücadeleye giriştik. Mücadele, aramızdaki bazıları için kötü sonuçlara yol açtığı zaman da yılmadık. Toplama kampında tutukular bir poliklinik kurmuşlardı, sonra biz de tüketim ve üretim kooperatifi kurduk. Kukla ve tiyatro gösterileri düzenledik. Resim ve müzik seansları hazırladık. "Aziz Jean'in Tutkusu" adında bir kantat besteledik. Bir satranç ve spor merkezi dahi kurduk. Bütün bu başarılar büyük mücadelelerin sonucu oldu. Fakat bize en pahalıya mal olan girişim, bir okul kurmak için verdiğimiz mücadele oldu."

Soru: Ne gibi güçlüklerle karşılaştınız?

Corvalan: Kamp müdürünün insafına bırakılmıştık bir kere. Daha sonra da, okula işlediğimiz konuların hiçbirinden haberi olmayan müdür, okulun sınıflarını, kaçış planları hazırlamak ve kampın bir planını çıkarmak için kullanacağımızdan korkmaya başladı. Çoğu kez, yöneticilerin direncini kırıp da derslere başladıktan sonra askeri personel değişir değişmez işe yeniden sıfırdan başlamak

zorunda kalıyorduk. Fakat amacımıza ulaşana dek direndik. Okulda 300 kadar öğrencinin toplanmasını başardık. Okuma yazma bilmeyen yoldaşlara okuma yazma öğretiyorduk. Öğretilenleri nasıl kavradıklarını görmek gerçekten heyecan vericiydi. Okulda vektör kalkülüsüne kadar en karmaşık konular bile öğretiliyordu.

Soru: Nasıl serbest bırakıldınız?

Corvalan: 30 Temmuz'da albay Espinoza'nın imzaladığı bir emirle. Aleyhimde hiçbir suçlama yapılamıyordu. Şunu da söylemeliyim ki bu kağıt 31 Temmuz'dan sonra hiçbir işime yaramadı.

Soru: Serbest bırakılmanızı nasıl açıklıyorsunuz?

Corvalan: Birincisi beffi kullanamadıkları için serbest bıraktıldım. Ne baba hakkında birşeyler öğrenebilmek için ne de aileme baskı yapmak için benden yararlanamadılar. Bu konuda büyük uluslararası dayanışmayı da eklemek gerekir; özellikle benimle ilgili olarak Dünya Demokratik Gençlik Federasyonu'nu hatırlatmalıyım. Bu gerçekler cunta; bazı tutukular serbest bırakmaya zorlamaktadır. Bunda bir ölçüde de dünya önündeki görüntüsünü düzeltme çabaları rol oynamaktadır.

KİTAP:

PLANLAMA KALKINMA VE TÜRKİYE,
Yalçın Küçük,
Bilim Yayınları, Ekim 1975 İstanbul, 370 s.

PLANLAMA, KALKINMA VE TÜRKİYE

Yalçın Küçük'ün, *Planlama, Kalkınma ve Türkiye* adlı kitabının yeni basımı yapıldı. Birinci basımdan sonra Sovyet bilim adamı ve Türkiye uzmanı P. Moiseev bir eleştiri yazdı. Eleştiri, *Novie Knigi Za Rubejom* (Yabancı Ülkelerde Yeni Kitaplar) adlı aylık derginin Mayıs 1972 sayısında yer aldı. Bu eleştiri yazısında Moiseev, *Planlama, Kalkınma ve Türkiye* kitabının kuramsal yapısının marksist-leninist bilimin tezlerine dayanılarak geliştirildiğini, gerek kapitalizmde ve gerekse sosyalizmde kalkınmanın sınıfsal niteliğinin açık bir biçimde ortaya konduğunu ve türkçe iktisat yazınında, kalkınmakta olan ülkelerin kuramsal ve pratik sorunlarına bilimsel açıklama getiren ilk kitap olduğunu belirtiyor. Moiseev'in uzun eleştirisini kısaltarak yayınlıyoruz.

MARKSİST - LENİNİST BİLİME DAYALI

Sovyetler Birliği'nde önde gelen Türkiye uzmanlarından olan Moiseev, eleştirisine, *Planlama, Kalkınma ve Türkiye* kitabının yazarını Sovyet okuyucularına tanıtarak başlıyor. Sonra kitabın dört bölümünden, kuramsal açıklamaların yapıldığı, birinci bölümü ele alıyor. Burada, Moiseev, şu özet değerlendirmeyi yapıyor: "Şu noktayı belirtmek önemlidir. Yazar, kitabının kuramsal yapısını ortaya koyarken, marksist-leninist bilimin ilkelerine dayanmaya özen göstermektedir. Bu şekilde, yazar, devlet müdahaleliğinin toplumsal-sınıfsal içeriğini, şu veya bu ülkede egemen üretim ilişkilerinin türü ve buna bağlı olan devlet iktidarının biçimi ile açıklamaktadır. Planlamanın ön koşullarıyla ilgili olarak da Y. Küçük, üretim araçlarının toplumsal mülkiyete geçirilmesi ve tüm toplumsal yaşamın demokratikleştirilmesi zorunluluğunu vurgulamaktadır."

"Yazar, ikinci bölümde Batı'nın kapitalist ülkelerindeki planlama strateji ve taktiklerinin çözümlemesini yaparken, burjuva program ve plancılığının gerçek nedeninin, kârı yükseltmek amacıyla üretimi sınırsız olarak arttırmaya çalışmak olduğunu ortaya koymaktadır." Kitabın ikinci bölümü ile ilgili eleştiri, bu şekilde başlamaktadır. Yazarın, Batı planlamacılığından bir çok örneğe değindiğini Moiseev, buradaki eleştirisini ise şöyle özetlemektedir: "Y. Küçük, pazar anarşisine sahip kapitalist sistemde, ekonominin merkezi yönetiminin, bütün toplumun çıkarları ile gereksinimlerinin karşılanmasına yönelik etken bir ekonomik tedbir niteliğini kazanmasının mümkün olmadığını açıklamaktadır."

KALKINMANIN SINIFSA NİTELİĞİ

Kitabın üçüncü bölümü, Sovyet sanayileşmesi ve planlamasına ayrılıyor. Sovyet bilim adamı Moiseev, bu bölüm üzerindeki eleştirilerine başlarken şunları söylüyor: "Üçüncü bölümde, çok sayıda Sovyet iktisatçısının çalışmalarına dayanılarak Sovyet planlı kalkınma deneyiminin tarihsel anlamı açıklanmakta, Sovyetler Birliği'ndeki ekonomik planların nitelik ve içeriği incelenmektedir. Sorunun incelenmesi, dünyanın ilk sosyalist ülkesindeki ekonomik kalkınmanın tarihsel özeti ile başlamaktadır. Burada savaş komünizmi döneminin özellikleri, NEP dönemine geçişin nedenleri, sanayileşme, tarımda kolektivizasyon, ilk uzun dönemli kalkınma programı olarak GOELRO planının Sovyet ekonomisi tarihindeki yeri ele alınmaktadır."

Bu bölümle ilgili yazılanların değerlendirilmesi şu şekilde tamamlanmaktadır: "Yazar, başlıca ekonomik hedeflerin gerçekleştirilmesinde Sovyet Beş Yıllık Planları ile sağlanan başarıların açıklanmasına büyük dikkat göstermektedir. Sanayileşme ve Sovyet köylük kesiminin kolektivizasyonu sonucu

Ключик Я.
ПЛАНИРОВАНИЕ, РАЗВИТИЕ И ТУРЦИЯ
Күçük Y.
PLANLAMA, KALKINMA VE TÜRKİYE
İstanbul, Gerçek yayınevi, 1971, 317 s.
Рецензируемая книга представляет собой один из выпусков серии социально-экономических публикаций «Сто вопросов», которую в 1968 г. основало прогрессивное стамбульское издательство. Автор книги — преподаватель Средневосточного

13

которой к тому же была использована на погашение ранее полученных кредитов и процентов по ним (стр. 225, 282—283). Сам факт принятия пятилетних планов, явившийся определенным этапом на трудном пути социально-экономического развития страны, внес некоторые сдвиги в основные отрасли экономики, особенно промышленность, которая по объему производства обогнала к концу первой пятилетки сельское хозяйство и заняла первое место.
Рецензируемая монография — практически первая в трудной экономической литературе работа, дающая научное объяснение теоретическим и практическим проблемам развивающейся страны.
П. Моисеев,
доктор экономических наук

P. MOISEEV'in
eleştirisinin
ilk ve son
paragrafları

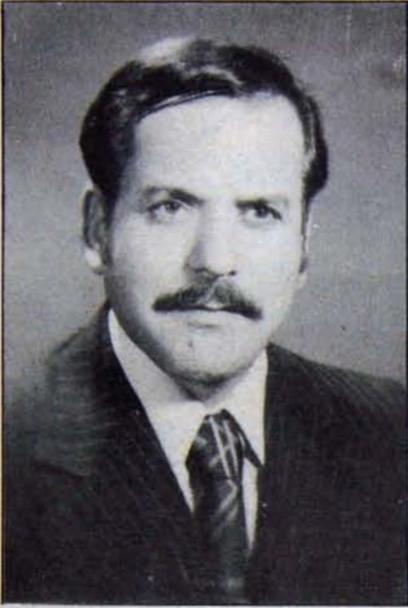
Sovyetler Birliği ekonomisinin temelden değiştirilmesi, kent ve kırdaki radikal dönüşümlerle toplumsal yapının yeniden kurulması, başlıca hedefler arasındadır. Kitapta, hem kapitalizmde hem de sosyalizmde ekonomik kalkınmanın sınıfsal bir nitelik taşıdığı düşüncesi açık bir biçimde ortaya konmaktadır. Kapitalist Batı'da kalkınma sorunu, anarşik bir biçimde ve sömürücü bir azınlığın çıkarlarını gerçekleştirmek için çözümlenirken, Sovyetler Birliği'nde bütün emekçilerin çıkarlarını gerçekleştirmek için ve devletin merkezi yönetimi ile çözülmektedir."

TÜRKİYE'DE ÇELİŞKİLER ARTIYOR

Kitabın dördüncü bölümü, Türkiye'deki, planlı kalkınma denemelerinin incelenmesine ayrılmıştır. Burada Cumhuriyet'in başından bugüne kadar gelen ekonomik kalkınma ve planlama çabaları üzerinde durulmaktadır. Türkiye ile ilgili bir çok kitabın yazarı olan Sovyet bilim adamı P. Moiseev, bu bölüm üzerinde ayrıntı ile durduktan sonra, şu değerlendirmeyi yapmaktadır: "Kitapta, Türkiye'deki kapitalist planlamanın toplumsal çelişkileri hafifletmediği, tam tersine, beş yıllık planlarla gelirin kent ve kırdaki büyük mülk sahibi egemen sınıflar lehine yeniden bölüşülmesi sonucunda, toplumsal çelişkilerin daha da derinleştiği açıklığa kavuşturulmaktadır." Kitap, Türkiye'de, benzer diğer ülkelerde olduğu gibi plan hedeflerinin gerçekleştirilemediğini belirtmektedir. *Planlama, Kalkınma ve Türkiye* kitabında, plan hedeflerinin gerçekleştirilmemesi nedenleri açıklanmakta ve bu nedenler arasında, alınan dış yardım ve kredilerin daha önceki borçları karşılamak için kullanılması gösterilmektedir.

İLK BİLİMSEL İKTİSAT KİTABI

Moiseev, kitapta, kalkınma planlarının her şeye rağmen Türkiye'de bazı sorunları ortaya koymak gibi yararlı yanlarına da değinildiğini belirttikten sonra eleştirilerini, şu cümle ile bitirmektedir: "Eleştirilen kitap, Türkiye'nin iktisat yazınında, kalkınmakta olan ülkelerin kuramsal ve pratik sorunlarına bilimsel açıklama getiren, fiilen, ilk kitaptır."



YURDUMUZDAN AYRILAN IRAK ESKİ
BASIN ATEŞESİ

HAŞİM EL ŞİBİB

● Ulusal Cephe'nin kuruluşundan bu yana ki gelişmeleri olumlu değerlendirmek bu Cephe'nin toplumsal tabanının genişlemekte olduğu söylemek mümkün müdür?

Ulusal Cephe'nin kuruluşundan bu yana çok yol alındı. Herşeyden önce feodal düzene büyük darbeler indirildi. Önceleri, toprak reformu uygulamaları sırasında ağaya hem kendi mülkiyetinde kalacak toprakları seçme hakkı tanınıyor, hem de belirli bir tazminat ödeniyordu. Şimdi bu uygulamaya son verildi. Tarım makineleri üzerinde özel mülkiyet kaldırıldı. Kooperatifleşme geliştirildi ve yaygınlaştırıldı.

Bugün Irak'ta toplam nüfusun doğrudan doğruya % 40'ı tarımla uğraşüyor. Toprak reformu sayesinde, feodal düzenin çöküşüyle ağalara bağlılık kalmadı. Esasen oldukça zayıf olan sanayi kesimi kolaylıkla devletleştirildi. Özel sektöre karşı yoğun bir savaş açmanın gereği yoktu. Çünkü Irak, kapitalist olmayan gelişime açık bir nitelik taşımaktadır.

Irak özel bir duruma da sahipti. Petrol Irak ekonomisine ikili bir görünüm kazandırmaktaydı: ABSP, İKP ve İstiklal Partisi petrolün devletleştirilmesini savunuyordu. Ancak bu kolay bir iş değildi. Irak bütçesinin % 90'ını petrol gelirleri oluşturuyordu. Yabancı petrol tekelleri oldukça güçlüydü. İran'daki Musaddık örneğini hiç unutmamak. Halkın bilinçlenmiş olması, petrolün devletleştirilmesinden yana ağırlığını koymasına rağmen yabancı tekellerin hemen her yönetime başvurabileceklerini düşünerek acele etmedik. İlk aşamada iki ayrı bütçe yaptık. İlki, petrol dışı gelirlerden oluşan Devlet bütçesi, ikincisi ise petrol gelirlerine dayanan kalkınma bütçesi idi. Bu uygulama sayesinde, iki sene süreyle petrol geliri olmaksızın ülke ekonomisini ayakta tutabilecek bir duruma ulaştık. Karşımızdakiler ise iki sene bekleyecek durumda değillerdi.

Sonuç olarak, ulusal cephenin en büyük zaferi petrolün devletleştirilmesi olmuştur. Bu süre içerisinde sosyalist ülkelerden gördüğümüz yardımların da büyük katkıları sağladığını belirtmeliyim.

Ulusal Cephe'nin kazanımları çok önemlidir. Artık, ulusal bir cephenin zorunluluğunu tüm ilerici güçler benimsemektedir. Ortak düşman emperyalizm ve gericiliğe karşı ulusal çıkarlar için birleşiyorlar. Hiç kuşkusuz arada ayrılıklar olabilir. Bunlar önemli değildir. Esasen cephe içinde partiler örgütsel bütünlüklerini koruyorlar. Cephe'nin uzun dönemli hedefleri var. Cephe ortakları arasındaki tartışmalar ileriye doğru, bu hedeflere yönelik gelişmeleri sağlamaktadır. Sonuçta ortak hareket ediyor, seçimlere tek liste halinde giriliyor.

Ulusal Cephe çok geniş bir tabanı temsil ettiğinden karşısında önemli bir örgütlü güç yok. Cephe'nin karşısındaki güçler kitlelerden soyutlanmış durumda, ancak dolaylı yollarla çalışmalarını sürdürüyorlar. Devrimci kadronun devlet yönetimindeki deneyimsizliğinden doğan hatalardan yararlanmak istiyorlar. Başta ABD emperyalizmi olmak üzere gerici güçlerden gelen bu tür girişimlere karşı hazırlıklı durumdayız. Sosyalizmin gerçekleşmesine kadar, yedikleri ağır darbelerle rağmen, gerici güçlerin böyle girişimleri olacaktır.

● Petrolün devletleştirilmesinden söz ederken sosyalist ülkeler yardımlarının başarısız önemli bir etken olduğunu söylediniz. Sosyalist ülkelerle yakınlaşmanın temeli neye dayanmaktadır? Bunu bir taktik yakınlaşma sayabilir miyiz?

Başta SSCB olmak üzere sosyalist ülkelerin büyük yardımlarını gördük. Şunu da söylemek isterim ki, biz bu yakınlaşma taktik bir yakınlaşma olarak

bakmıyoruz. Aramızdaki işbirliği taktik olduğu zaman geçerli değildir. Bizler için önemli olan dünya devrimci hareketinin başarısı. Irak bugün tüm Arap ulusunun sosyalizme geçmesi için çalışmakta. Sovyetler Birliği'ni en yakın dostumuz olarak görüyoruz. Hem devlet, hem de ABSP olarak Sovyetler Birliği Komünist Partisi'ne yakınız, yoldaşız. Aramızdaki işbirliği bu çerçevede içerisinde gerçekleştirilmiştir ve öyle değerlendirilmesi gerekir. Kısacası, işbirliğimiz yalnızca yardım almaya dayanmıyor. Bu işbirliğinin temelinde ideolojik yakınlık yatmaktadır.

● Barzani'ye bağlı güçlerin yenilgisinden sonra ortaya çıkan gelişmeler içinde, Kürdistan Demokratik Partisi'nin Ulusal Cephe içinde yer alma olasılıkları nedir?

Herşeyden önce şunu söylemek isterim. Biz Irak'ta Kürt Halkına karşı değil, geleneksel yapıyı ve rejimi sürdürmek isteyen bir zümreye karşı, Arap, Kürt ve Türkmenler olarak savaştık. Barzani'nin oğlu bugün Irak Hükümetinin bir bakanı olarak görev yapmaktadır. Cephe olarak Kürt halkının ulusal demokratik ve sosyal haklarının gerçekleştirilmesini her zaman savunmuşuzdur. KDP'ye Ulusal Cephe'ye katılımı için her zaman çağrıda bulunduk. Ancak bu gerçekleşmedi. Bu durum kuşkusuz, Kuzey Irak'ta Kürtler arasında geleneksel feodal yapının, önceki başarısız toprak reformu ile çözülememesinden ileri gelmekteydi. Ayrıca Kürt Halkının liderliğine de dikkat etmek gerek. Toplumsal gelişmelere en az ayak uyduran kesim Irak Kürt liderliği olmuştur. Kendi iç yapılarında değişikliğe yol açacak uygulamalara girişmediği sürece hemen her rejimle işbirliği yapma yoluna gitmişlerdir.

Ulusal Cephe içinde esasen Kürtler de bulunmaktadır. KDP'nin, Kürt halkının bir temsilcisi olarak Cephe içinde yer alması gereklidir. Bu nedenle, ilişkiler sürdürülmekte, Cephe'ye katılma olasılığı her geçen gün artmaktadır. Bunun nedeni, bir yanda Kuzey Irak Kürt liderliği olmuştur. Kendi iç yapılarında değişikliğe yol açacak uygulamalara girişmediği sürece hemen her rejimle işbirliği yapma yoluna gitmişlerdir.

● Irak'ın bölgede barış ve ekonomik işbirliğinin gelişmesi için kabul ettiği ilkeleri göz önüne alarak, Türkiye ile ilişkileri ve bu ilişkilerin gelişmesinden doğabilecek yararlar hakkında neler söylenebilir?

Türkiye ve Irak halkları geçmişte uzun bir süre bir arada yaşamışlardır. Bu açıdan Türkiye - Irak ilişkileri belirli bir özelliğe sahip. Her ulus kendi özel koşullarına sahip. Ancak, bugün farklı rejimler, başka bir dış etken, müdahale olmadığında, rahatlıkla iyi ilişkiler kurabiliyorlar. 20. yüzyılda emperyalizm Dünya'nın her yerinde çökerken, komşu ülkeler arasında sorunlar yaratır. Oysa böyle sorunlar yoktur Türkiye ile Irak arasında. İki ülke arasında somut bir anlaşmazlık noktası yoktur. Devletler düzeyinde, halklar arasında bir dostluk vardır. Çok ağır koşullarda dahi, büyük sirtüşmeler olmadan bu dostluk sürdürülebilmektedir. Türkiye - Irak ilişkileri, karşılıklı olarak kendi rejimlerine saygı esasları içinde geliştirilebilir. Bugün, farklı görüşlere sahip kişiler de, ülkelerimiz arasındaki işbirliğinin geliştirilmesi gereğine inanıyorlar.

Irak'ta mevcut politik güçlerden de söz ederek bize, Temmuz 1973'te kabul edilen İlerici Yurtsever Ulusal Cephe Şartı'nın ne anlam taşıdığını anlatır mısınız? Mevcut politik güçlerden Ulusal Cephe'yi oluşturanlar hangi sınıf ve tabakaları temsil etmekte, yani Cephe'nin sosyal tabanı nedir?

İlerici Yurtsever Ulusal Cephe Şartı'nın anlamı, bu cephenin toplumsal tabanını görebilmek için, cephenin nasıl oluştuğuna eğilmek gerekir.

Irak'ta, tüm ilerici ulusal güçlerden oluşacak bir "Ulusal Cephe" fikri ve bunun üzerindeki tartışmalar, Arap Baas Sosyalist Partisi'nin 1968 yılında iktidara gelişinden çok önce başlamıştı. 1957 yılında, Arap Baas Sosyalist Partisi (ABSP), Irak Komünist Partisi (İKP), İstiklal Partisi (İP) ve Kürdistan Demokratik Partisi (KDP) arasında bir ulusal birlik cephesi oluşturulmuştu. Ancak ne var ki Irak'taki monarşik rejimin yıkılışından sonra ortaya çıkan bazı gelişmeler ilerici güçlerin birliğini zedelemişti.

15 - 20 yıl öncesine kadar, Irak genel olarak feodal bir yapıya sahipti. 1958'den sonra uygulanmaya başlanan toprak reformu, tarım kesimindeki feodal sömürüye son verecek, egemen üretim ilişkilerini değiştirecek nitelikte değildi. Bu nedenle 1958'den sonra da feodal güçler politik ağırlıklarını korumaya devam ettiler.

Ulusal, demokratik güçlerin kendi aralarında başlatıkları kanlı çatışmalar ve dış müdahaleler sonucu 8 Şubat 1963 rejimi kısa bir süre sonra yerini gerici bir dikta rejimine bıraktı. ABSP, General Arif tarafından iktidardan uzaklaştırıldı. Bu darbe, bir çok devrimcinin hayatına mal oldu.

1967 İsrail saldırısından sonra, ulusal, demokratik güçler arasında bir birlik ortamı doğmaya başladı. Aynı yıl, Pan Arap Baas Partileri toplantısında Ulusal Cephe görüşü kabul edildi. Cephe çalışmaları 1968 devrimine kadar ABSP ve İKP tarafından ortaklaşa sürdürüldü. Cephe'nin oluşturulması çalışmaları sırasında iki ayrı çözüm önerisi vardı: Birinci görüş, tüm ilerici güçleri temsil edecek tek bir partinin oluşturacağı cepheyi savunuyordu. İkinci görüş ise, tek bir partinin tüm ilerici güçleri temsil edemeyeceğinden hareketle farklı sınıfları temsil eden ilerici partilerden oluşacak bir cepheyi öneriyordu.

Birinci öneri, Irak'ta tüm çalışanlardan yana bir demokrasinin gelişebilmesi açısından geçerli değildi. Nitekim, ABSP 1968 yılında tek başına iktidara geldiği halde bu görüşü benimsemedi. Böylece önerilen Cephe tüm ilerici ulusal güçlerin örgütleri arasında kuruldu. Cepheyi destekleyen demokratik örgütler arasında en başta, 1.5 milyon üyeli işçi konfederasyonunu, 300 bin üyeli öğrenci konfederasyonunu ve yine 300 bin üyeli öğretmenler konfederasyonunu sayabiliriz. KDP de cepheye katılmaya çağrılmıştı. Ne var ki, KDP içerisinde iki ayrı kanat bulunuyordu. Barzani'nin temsil ettiği kanat cepheye katılmaya için yapılan çağrılara uymadı, cepheye katılmadı.

Cepheye katılan partiler, örgütsel, ideolojik ve politik bağımsızlıklarını korumaktadırlar ve bu nokta partiler arasındaki ilişkilerde esastır.